

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม
กับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1

บวรลักษณ์ ตักดีวิไลพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2553

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม
กับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

บวรลักษณ์ ศักดิ์วิไลพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผล ของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรี เขต 1
ชื่อนักศึกษา	นางบวรลักษณ์ สักดีวิไลพร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง
สาขาวิชา	เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของ
งานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1
3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 103 คน ครูผู้สอน 320 คน
รวม 423 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน
ได้แก่ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและประสิทธิผลของงานวิชาการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร
หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการนิเทศภายใน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ
ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษากับประสิทธิผลงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

Thesis Title The Relationship between The Participation Management and Academic Effectiveness in Basic Education Institutions in Saraburi Education Service Area 1

Name Borwornluk Sakwilaiporn

Advisor Asst. Prof. Dr. Sutthiporn Boonsong

Major Educational Administration Technology

Academic Year 2010

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study of Participation Management of Basic Education Institutions under Saraburi Education Service Area 1 2) study the Effectiveness of basic Education Institutions under Saraburi Education Service Area 1 3) study the relationship between The Participation Management and Effectiveness of Basic Education Institutions under Saraburi Education Service Area 1. The samples consisted of 103 school administrators 320 teachers, giving a total number of 423. The dimensions: Participation Management four aspects of decision Making, Implementation benefits and Valuation, and three aspects of Effectiveness in academic administration: curriculum administration, teaching and learning, management, and in school supervision. Data was analyzed by using Percentage, Mean Standard Deviation (S.D.) Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Multiple Correlation)

The finding were as follows:

1. The Participation Management four aspects of school which were all rated at a high level.
2. The effectiveness in Academic administrators in school was also rated at a high level in all aspects.
3. The Participation Management rated to the effectiveness of Academic administration in school was also rated at high level in all aspects at the significance of 0.01 .

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง ประธานกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ ดร.เกียรติศักดิ์ ส่องแสง กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ไพบูลย์ ไสยาวงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.อนันต์ เตียวต้อย และขอขอบคุณ ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ ที่ได้ให้ คำปรึกษาพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งได้แก่ นายนพพร ธาราวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรรเทพ (รุ่งเรืองประชาสามัคคี) นางวรรณาริ ปทุมมาศ ศึกษาพิเศษ กังสด องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี ดร.พรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร แพรวพนิศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทลี พรธาดาวิทย์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือวิจัย และ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยกับผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 103 แห่ง

ขอขอบคุณคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทุกท่านที่มีได้กล่าว นามไว้ ที่ได้ให้ความรู้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณ คุณแม่เป็รื่อง มาริฉัย คุณวงศพัทธ์ ศักดิ์วีไลพร เด็กชายสหสวรรค์ ศักดิ์วีไลพร พร้อมทั้งญาติ ที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอดในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

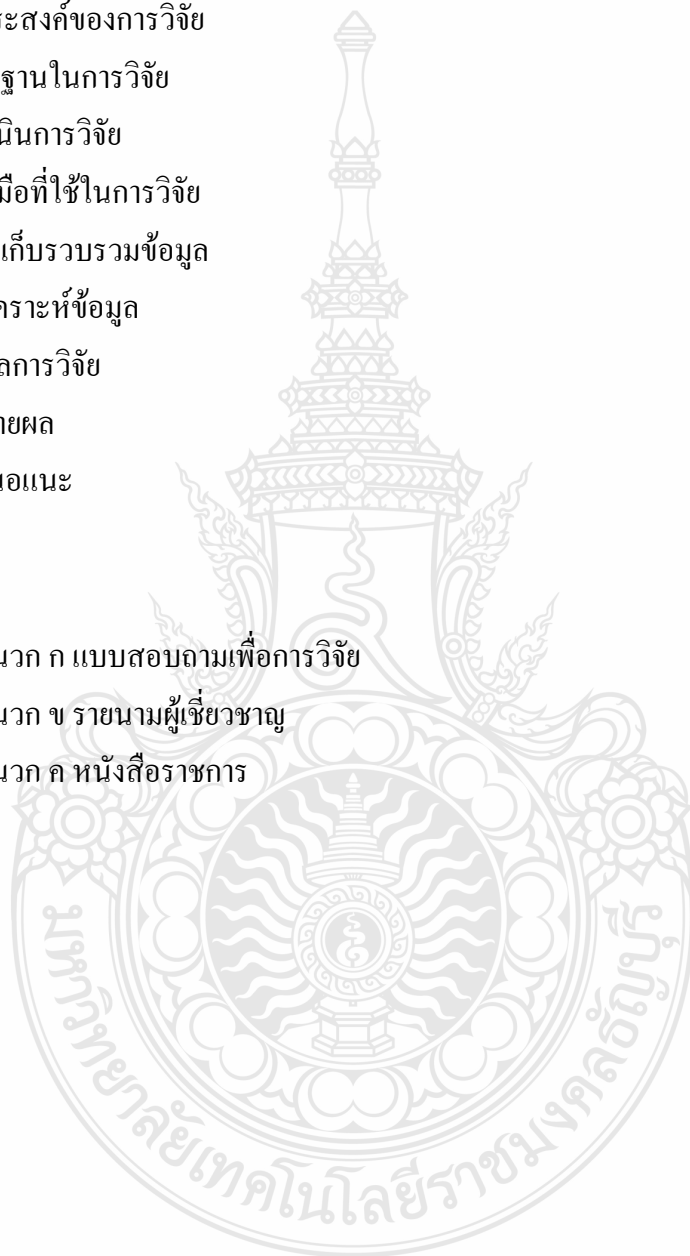
คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการะแก่คุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐาน	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการบริหารแบบมีส่วนร่วม	7
ประสิทธิผลของงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	73
สมมติฐานในการวิจัย	73
วิธีดำเนินการวิจัย	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
สรุปผลการวิจัย	75
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	101
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	112
ภาคผนวก ค หนังสือราชการ	114
ประวัติผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนของประชากร	45
ตารางที่ 2 จำนวนของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ	55
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ	57
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ	58
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์	59
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	60
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวม	61
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตร	62
ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการเรียนการสอน	63
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการนิเทศ ภายใน ในภาพรวม	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 12 สรุปประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1	66
ตารางที่ 13 ค่าสัมพันธัมภ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงาน วิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร	67
ตารางที่ 14 ค่าสัมพันธัมภ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงาน วิชาการ ด้านการเรียนการสอน	68
ตารางที่ 15 ค่าสัมพันธัมภ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงาน วิชาการ ด้านการนิเทศภายใน	69
ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษากับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สระบุรี เขต 1 ในภาพรวม	70
ตารางที่ 17 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับ ประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสระบุรี เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตร	71
ตารางที่ 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษากับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สระบุรี เขต 1 ด้านการเรียนการสอน	71
ตารางที่ 19 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสระบุรี เขต 1 ด้านการนิเทศภายใน	72

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ โคเสนและอัปฮอฟ	15
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของ โคเสนและอัปฮอฟ	16
ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคน ที่มีความรู้ความสามารถ การที่จะเร่งพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนา ตัวบุคคลก่อนเป็นอันดับแรกเพราะตัวบุคคลหรือทรัพยากรมนุษย์นี้เป็นกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นในสังคม “การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพให้เป็นทรัพยากรทางปัญญาที่มีค่าของชาติ” จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต การศึกษานับวันจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับการดำรงชีวิตของทุกคนในสังคมทุกชุมชน และเพื่อให้การศึกษาของชุมชนมีความก้าวหน้าทันต่อความเจริญและการเปลี่ยนแปลงชุมชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนนั้นย่อมส่งผลต่อสมาชิกในสังคมนั้นๆ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของสมาชิกในชุมชนที่มีต่อกิจกรรมที่กระทำและเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยให้มีความสำเร็จ โดยการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องช่วยเหลือและรับผิดชอบร่วมกัน

การจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2546 รวมทั้งนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น หน่วยงานที่สำคัญและเป็นหน่วยงานที่ต้องนำไปปฏิบัติโดยตรงคือสถานศึกษาซึ่งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ทั้งหมด โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและสร้างคุณภาพให้เกิดกับคนไทยที่มีความสมบูรณ์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้และทักษะที่สามารถอยู่ในสังคมของชุมชนประเทศและสังคมโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ การสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการ ในสถานศึกษาที่ดีทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มาจับบทบาทในรูปแบบต่างๆ การบริหารการศึกษาภายในสถานศึกษาจะสำเร็จได้ดั่งนั้น ผู้บริหารต้องให้

การสนับสนุนจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนส่งผลให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรนั้นคือคุณภาพที่พึงประสงค์

การบริหารการศึกษาภายในสถานศึกษา หัวใจสำคัญก็คือ งานวิชาการ และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จและได้ผลดีนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและบุคลากรทุกภาคส่วน ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ต้องเข้ามา มีบทบาทในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการในการส่งเสริมการปรับปรุงพัฒนางานด้านวิชาการ ในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ กับผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงต่อการเปลี่ยนหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการตามหลักสูตร พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมโลกยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับสังคมโลกได้ ดังที่สนธิ ไทยกล้า (2549 : 23) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษามีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาและมี งานต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนให้งานวิชาการ มีความสมบูรณ์โดยทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการให้บรรลุจุดประสงค์ของสถานศึกษา คือ คุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมาตรฐานของการบริหารจัดการศึกษา ของผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา

การจัดการงานวิชาการปกติแล้วจะครอบคลุม 6 ด้านได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายใน การประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพ การศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 163) ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้การดำเนินงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน มีประสิทธิผลได้มากขึ้นขึ้นอยู่กับโอกาสที่สถานศึกษาจะมีระบบการบริหารที่มีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีบทบาทหน้าที่ดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 อำเภอ มีสถานศึกษา จำนวน 139 แห่ง จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปีการศึกษา 2551 ผลการประเมิน มีค่าเฉลี่ยในการสอบ O-NET ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา โดยวิชาวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าระดับประเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1, 2552: 10) การจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต1 จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า วิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ มีคะแนนต่ำกว่าระดับชาติ ทุกรายวิชา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพการเรียนของนักเรียนยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนางานด้านวิชาการ

ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ

จากสภาพดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรี เขต 1 มากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปเป็นข้อมูลวางแผน ปรับปรุงพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงาน วิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

สมมติฐาน

ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในระดับสูง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร แบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 139 แห่ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,060 คน จำแนก เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน
- 2) ครูผู้สอน จำนวน 1,921 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1, 2552: 10)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี ผู้บริหาร จำนวน 103 คน ครูจำนวน 320 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจากรางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1992)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรกลุ่มที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน

- 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.2 ตัวแปรกลุ่มที่ 2 ขอบข่ายงานวิชาการ 3 ด้าน

- 1) ด้านการบริหารหลักสูตร
- 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 3) ด้านการนิเทศภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการบริหาร โดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้รับประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม จากการจัดการศึกษาได้มีส่วนในการกำหนดนโยบายและทิศทางในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมดำเนินการให้การสนับสนุน ด้านกำลังความคิดกำลังกาย กำลังใจและกำลังทรัพย์

พร้อมทั้งร่วมกำกับติดตามตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลที่ประกอบด้วย

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติ

1.2 การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ หมายถึง การสนับสนุนทรัพยากร การบริหารงาน และการขอความร่วมมือด้านบุคลากร

1.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมด้านวัสดุ การมีส่วนร่วมด้านสังคม และการมีส่วนร่วมด้านบุคคล

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การควบคุมตรวจสอบ การดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

2. ประสิทธิภาพของงานวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครู เกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านกรณีศึกษาภายใน

2.1 ด้านการบริหารหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตรเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้ครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร การมีลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานที่สถานศึกษา กำหนด

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษา จัดครูเข้าสอนตามความถนัด ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร

2.3 ด้านกรณีศึกษาภายใน หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ติดตามผล การสอนของครู การให้การแนะนำปรับปรุงการเรียนการสอน การให้ความช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหา การส่งเสริมพัฒนาครูในด้านวิชาการ ให้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 หมายถึง พื้นที่การศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่ คือเขตพื้นที่การศึกษาที่จังหวัดสระบุรี ซึ่งประกอบด้วย 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอพระพุทธบาท 3) อำเภอบ้านหมอ 4) อำเภอหนองแซง 5) อำเภอดอนพุด 6) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ 7) อำเภอหนองโดน และ 8) อำเภอเสาไห้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับระดับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเนื้อหาได้ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม
2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
3. ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม
4. เทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม
5. ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
6. การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคเฮน (Cohen) และอัฟฮอฟ (Uphoff)
 - 6.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making)
 - 6.2 การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participation in implementation)
 - 6.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in benefits)
 - 6.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ (Participation in valuation)
7. กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของ โคเฮน (Cohen) และ อัฟฮอฟ (Uphoff)
8. รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคเฮน (Cohen) และอัฟฮอฟ (Uphoff)

ประสิทธิผลของงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา
 - 1.1 การบริหารหลักสูตร
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอน
 - 1.3 การนิเทศภายใน
2. ประสิทธิผลของงานวิชาการ
 - 2.1 ความหมายของประสิทธิผล
 - 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล
 - 2.3 การประเมินประสิทธิผล
 - 2.4 ประสิทธิภาพงานวิชาการ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 งานวิจัยในประเทศ

2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการบริหารแบบมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วม ในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการการปกครอง อันมีผลหรือผลต่อสิทธิและเสรีภาพของตน และมาตรา 52 เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

1. ความหมายการมีส่วนร่วม

อภิสรร์ ภาชนะวรรณ (2544: 38) ได้สรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลชุมชน ได้มีบทบาทหรือพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมเสียเวลา แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์และอื่น ๆ

บุญส่ง แก้วอินทร์ (2546: 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติการมีส่วนร่วม จะช่วยสร้างพลังจิตให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพ มากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งนอกจากนี้ การมีส่วนร่วมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลสนับสนุนเป้าหมาย ตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมกับองค์กรด้วย จากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในองค์การประกอบด้วย สาระสำคัญ 3 ประการ

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย
3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547: 14-17) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร เสียสละในการพัฒนาการลงมือในคำสั่งปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และมีมิติหนึ่งที่น่าจะพิจารณาเป็นมิติที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสรุปว่าการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

พุทธา โพธิ์มะฮาด (2548: 65) กล่าวว่าไว้ว่าการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันเข้ามีส่วนร่วมคิด ร่วมริเริ่ม ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหา ร่วมชื่นชม และร่วมประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่ตั้งไว้

สมยศ อัมพันธ์ศิริ (2550: 43) กล่าวว่าไว้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการเพื่อให้ผลนำไปสู่เป้าหมายวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้

รุ่งทิพย์ ตั้งพาณิชย์วงศ์ (2551: 11) สรุปไว้ว่าการมีส่วนร่วม มีความสำคัญทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กร หรือบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นการสร้างคุณภาพความเชื่อถือขององค์กรและความมั่นใจให้ประชาชน หรือบุคคลผู้มีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชนและโรงเรียน

เดวิส และนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1985: 232) ได้ให้นิยามของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึงการที่บุคคลผูกพันตัวเองเข้ากับกลุ่มด้วยความสมัครใจเพื่อให้ได้มีส่วนร่วม และมีส่วนช่วย รวมทั้งมีส่วนรับผิดชอบในเป้าหมายที่กำหนดไว้

กุสตาโว (Gustavo, 1992 : 4) กล่าวว่าไว้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นโดยทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่า หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในบางสิ่งบางอย่างแต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่ กระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

ไวท์ (White, 1999: 5) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่ 2 มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติตามที่ตัดสินใจ มิติที่ 3 มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานและ มิติที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยขอสรุปการมีส่วนร่วมหมายถึงการที่ประชาชนมาร่วมในการดำเนินงานจัดการกิจกรรมในการพัฒนาโดยร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมพัฒนา ร่วมประเมิน ร่วมชื่นชมและสนับสนุนส่งเสริมให้การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ทุกขั้นตอน เป็นไปตามเป้าหมายและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

อาภาพรธม สุสันทกนก (2544:15) ได้ศึกษาข้อคิดของโคร์แนน (Kornan,n.d, Unpaged) กล่าวว่าไว้ว่าโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก โรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผน วางนโยบาย การแก้ปัญหา และประเมินผลของโรงเรียนเองหลักการนี้ทำให้ชุมชนทุกชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ในปัจจุบันการศึกษาไม่จำกัด

ว่าต้องมาจากการวางแผนของนักการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่อาจมาจากผู้มีอาชีพอื่น ๆ ส่วนประชาชนทำหน้าที่เป็นตลาดของผลผลิตซึ่งสามารถเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นคุณภาพของผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นอย่างดี ดังนั้นประชาชนจึงมีโอกาสร่วมวางแผนการศึกษาบ้าง

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545: 9 -10) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงานจะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องกับงานหรือองค์กร ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องที่ว่านี้ หากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้ว จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกพันหรือข้อผูกมัดหรือตกลงใจร่วมกัน จะทำให้เกิดประโยชน์การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นหลากหลาย การปฏิบัติเป็นไปได้มากกว่าการคิดเพียงคนเดียว
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลมาทางจิตวิทยา คือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะที่เดียวกันเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสามารถทดสอบว่า สิ่งที่ตนเองรู้ตรงกับสิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่
3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถ และทักษะการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานอื่นมากขึ้น

ถวิล มาตรการเยี่ยม (2545:195) สรุปว่าการมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ หลายประการ คือ

1. การมีส่วนร่วม เป็นการระดมสรรพกำลังจากทรัพยากรมนุษย์ สามารถนำเอาประสบการณ์ความรู้
2. การมีส่วนร่วมทำให้คุณภาพการตัดสินใจสูงขึ้นและทำให้ได้แผนงานที่เกิดจากหลาย ๆ ทักษะและและทักษะของแต่ละคนมาใช้ในการวางแผนที่ดีสมบูรณ์ขึ้นและการนำไปปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จได้ดีขึ้นหลากหลายผู้ชำนาญการ / ผู้เชี่ยวชาญ
3. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบ อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดพันธะสัญญาพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ ตลอดจนช่วยให้เกิดการสนับสนุนในการปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในผลลัพธ์

4. การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการตัดสินใจเป็นมรรควิธีหนึ่งในการพัฒนา หรือเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานสนับสนุน ให้เกิดความสามัคคีในทีมงานและ สร้างความเป็นน้ำหนึ่งเดียวกันในองค์กร

5. การมีส่วนร่วมในการบริหารเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคล กลุ่มบุคคล เพิ่มพูน ประสบการณ์ในวิชาชีพและเสาะแสวงหาแนวทางพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

6. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจเป็นการเปิดโอกาสอันยิ่งใหญ่ สำหรับโรงเรียน ที่จะลดการต่อต้าน และปรับเปลี่ยนไปสู่แนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

7. การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นความชอบธรรมหรือเป็นสิทธิของผู้ร่วมงานทุกคน
 สุรัช เทียนขาว (2545:18) ได้สรุปความสำคัญการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

1. การสนับสนุนทรัพยากร คือการสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการ ร่วมทำกิจกรรมได้แก่ การเข้าร่วมในการวางแผน ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ร่วมการ ดำเนินการ ร่วมการติดตาม และร่วมการประเมินผล

2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วมคือ เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิกซึ่งลักษณะ การมีส่วนร่วมนี้แสดงถึงระดับอำนาจของผู้เข้าร่วม จึงมีการโต้แย้งว่า การมีส่วนร่วมโดยใช้ วิธีการพัฒนาความสามารถของประชาชน เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม เพียงบางส่วน เพราะส่วนมากแล้วประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงเกิดการเสริมสร้าง พลังอำนาจ (Empowerment) แก่ประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 61) กล่าวในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2544 -2549 ได้ระบุว่า “ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต” โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน เป็นสถาบันหลักของสังคม ดังนั้นการมี ส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนจึงมีความจำเป็นตลอดมา

สมยศ อัมพันธ์ศิริ (2550: 45) ได้สรุปการมีส่วนร่วมมีความสำคัญและความจำเป็น คือ ช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับปัญหาช่วยแก้ปัญหาลดความขัดแย้ง ได้ผลงานตามความต้องการที่แท้จริง และทุกส่วนพึงพอใจกับผลงาน

แฮค แคนดอลลี และเรย์ (Hack, Candoli & Ray, 1995: 261) กล่าวว่า ความต้องการมี ส่วนร่วมในปัจจุบันมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และมากกว่าในอดีตที่ผ่านมาจะเป็นพลังสำคัญที่ขับเคลื่อน มาสู่ระบบบริหารในโรงเรียนอย่างรวดเร็ว โดยการวางแผนให้ผู้ปกครอง ประชาชน นักเรียน ทีมงาน และคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมได้ อย่างง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยขอสรุปการมีส่วนร่วมหมายถึงการทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร เกิดความรู้สึกผูกพันเป็นการสร้างความเชื่อถือในคุณภาพขององค์กร และความมั่นใจให้กับประชาชนหรือบุคคลผู้มีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชนและสถานศึกษา

3. ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

คุณวุฒิ คนฉลาด (2540: 165) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นเทคนิคที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง โดยหลักการคือ มุ่งให้สมาชิกในองค์กรมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม ให้ทุกคนมีส่วนร่วม งานจึงจะประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ การจัดการแบบมีส่วนร่วม เน้นการจัดการที่ผู้เกี่ยวข้อง หรือควบคุมปัญหาได้มาช่วยกันแก้ปัญหาแบบเป็นทีมซึ่งจะได้ยอมรับในปัญหา และช่วยกันแก้ปัญหาได้ดีขึ้นมักจะได้ผลทางจิตวิทยา สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของทุกคนด้วย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2541: 3-4) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยสนับสนุนทำประโยชน์เรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) การช่วยเหลือและทำประโยชน์ (Contribution) และการรับผิดชอบ (Responsibility)

ธงชัย สันติวงษ์ (2543: 138) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการใช้วิธีการแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่นการให้มีส่วนร่วม ในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบ การตัดสินใจ ของผู้บริหารตลอดจนการให้โอกาส และอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเอง ภายใต้เป้าหมาย และนโยบายที่ มอบหมายไว้ให้กว้าง

สมเดช ศรีแสง (2547: 229) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ ภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ถือว่าเป็นการบริหารที่ดี และเหมาะสมที่สุดกับคุณสมบัติของมนุษย์ ในปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้เป็นหลักการสำคัญ ของการบริหารแบบใหม่ ที่เรียกว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality)

พุตตี (Putti, 1987: 15) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมในการบริหาร ไว้ว่าเป็นเครื่องมือกลไก (device) และกระบวนการ (process) ในการจัดกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ และเป้าหมายแนวคิดหลักในการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. เป็นการเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์มากกว่าจะเป็นกิจกรรมทางกาย
2. เป็นการกระตุ้นและทำประโยชน์

3. เป็นการส่งเสริมให้รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ

4. ในการพัฒนามีส่วนร่วมนั้น ควรจะต้องตระหนักว่าให้มีความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมอย่างจอมปลอมและมีส่วนร่วมมากเกินไป

พุตตี (Putti,1988:312-318) สรุปวิธีในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์การมี 3 รูปแบบคือ

1.การวางแผนแบบสแกนลอน (The Scanlon Plan) เป็นการทำงานแบบทีมระหว่างคนงานกับผู้บริหาร เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ลดค่าจ้างและเพิ่มกำไร

2. เจเคกรุป (Jishu Kanrl Group J k-Group) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็กๆ ที่มีอำนาจเด็ดขาด กลุ่มเหล่านี้จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวกับการทำงานแล้วพยายามที่จะหาข้อยุติที่สร้างสรรค์ ผู้นำกลุ่มอาจเลือกตั้งสับเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และกลุ่มต้องมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน

3. การปรึกษาตามสายบังคับบัญชา (Consultative hierarchy) เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยผ่านเครือข่าย คณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนต่าง ๆ ภายในบริษัท

เดวิส และนิวสตรอม (Devis & Newstrom, 1989 อ้างถึงในจินตนา จินตวงษ์, 2546: 64) แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมในการบริหารไว้ 7 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่ผู้บริหารใช้วิธีการปรึกษารื้อกับบุคลากร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นก่อนตัดสินใจ (Consultative Management -CM)

2. รูปแบบที่ผู้บริหารใช้อำนาจการตัดสินใจแก่บุคลากร (Democratize Management -D M)

3. เป็นการปรับปรุงสภาพการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยลูกจ้างและฝ่ายบริหาร (Quality Cycle – QC)

4. เป็นวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการทำงานที่จะเน้นไปที่บุคคลแต่ละคนมากกว่าการแก้ปัญหาในกลุ่มโดยรวม (Suggestion Program-SP)

5. เป็นกลไกกลุ่มเพื่อปรับปรุงการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับกลางในการบริหารองค์การระดับสูง (Middle Management Committee-MMC)

6. เป็นการกำหนดของรัฐบาลให้คนงานมีส่วนร่วม ในหลายระดับขององค์การ เป็นการให้มีส่วนร่วมในการบริหารผ่านทางกลไกสถาบัน (Industrial Democracy-ID)

7.ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของเพื่อกระตุ้นให้พนักงานมีส่วนร่วมอย่างสูง ในกระบวนการตัดสินใจ (Employee Ownership Plan-EOP)

วูดค็อก (Woodcock, 1989: 76 -116) กล่าวถึงการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพว่าต้องประกอบด้วย 11 องค์ประกอบคือ

1. ความสมดุลในบทบาทสมาชิกจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม
2. เป้าหมายที่ชัดเจนและเห็นพ้องต้องกัน เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนในการรับรู้และมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายนั้น
3. ความเปิดเผยและกล้าเผชิญหน้า เปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถแสดงเหตุผลความคิดได้อิสระ
4. การสนับสนุนและไว้วางใจกัน จะทำให้สมาชิกรู้สึกปกป้องงานที่เขารับผิดชอบ
5. ความร่วมมือและการขัดแย้ง จะช่วยให้ทุกคนยอมรับ ในจุดอ่อนจุดแข็งของกันและกัน และ จะช่วยดึงเอาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน
6. วิธีการดำเนินการที่ดี จะทำให้การตัดสินใจถูกต้องเหมาะสม
7. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ยอมให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียน เพื่อเปิดโอกาสและดึงศักยภาพของผู้ร่วมงานออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องาน
8. การตรวจสอบติดตามงานเป็นการศึกษาทบทวนการทำงานของการทำงานของการปฏิบัติงานจากการเรียนรู้จากประสบการณ์และคิดปรับปรุงงาน
9. พัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่จะเกิดขึ้น
10. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือและเรียนรู้จากกลุ่มใกล้เคียงทั้งยังเป็น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม
11. การติดต่อสื่อสารที่ดีเปรียบเสมือนน้ำมันหล่อลื่น ที่ทำให้เครื่องจักรทำงานได้ดี

ปาร์คเกอร์ (Parker, 1990:33) กล่าวว่าการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ มีความมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความเป็นกันเอง การมีส่วนร่วม มีศิลปะในการฟังการใช้ ความไม่ลงรอยให้เกิดคุณค่า การใช้มติเอกฉันท์ การสื่อสารแบบเปิดบทบาทและการกำหนดงานไว้ชัดเจน การมีภาวะผู้นำร่วม การมีความสัมพันธ์กับภายนอกในการปฏิบัติและมีการประเมินตนเอง

อาร์. เอ็ม แคนเตอร์ (R.M. Kanter, 1994: 96-108) มีความเชื่อว่าองค์กรที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับสูง กลุ่มงานที่มีการร่วมกันกำหนดทิศทางขององค์กรผู้บริหารจะต้องค้นหาปัจจัยต่าง ๆ จากทีมบริหารระดับบนและผู้ปฏิบัติจากระดับล่าง มีการขับเคลื่อนภาระงาน การศึกษากลุ่มทำงานและเทคนิคอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการสะท้อนภาพขององค์กรที่มีส่วนร่วมสูง

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยขอสรุป การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่มุ่งให้สมาชิกในองค์กรมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นทีม หรือเป็นกลุ่มให้ทุกคนมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมช่วยสนับสนุนทำประโยชน์ในงานต่าง ๆ อาจจะเป็นการมีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบในกระบวนการบริหารและร่วมมือพัฒนาองค์กรด้วยความเต็มใจ

4. เทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ธงชัย สันติวงษ์ (2543:138) กล่าวว่าวิธีปฏิบัติงานหรือพนักงาน มีส่วนร่วมในการบริหารอาจทำให้หลายวิธีแตกต่างกัน เช่น การให้มีการร่วมประชุมออกความคิดเห็น การเปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติให้ข้อเสนอแนะให้การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์และให้ผู้บังคับบัญชาร่วมแสดงการปรึกษาผลงานต่างๆ และทบทวนเป้าหมายหรือ จัดกลุ่มคุณภาพกลุ่ม QC เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาร่วมกันพิจารณา และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

5. ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมเดช สีแสง (2547: 230) ได้สรุปประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานรวมกลุ่มกันใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ของแต่ละคนร่วมกันปรับปรุงงานในหน่วยงานของตน มีข้อดีดังนี้

5.1 ผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุด และสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุด คือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด จะแก้ปัญหาได้ถูกต้องที่สุด

5.3 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกว่าคุณค่า มีความภาคภูมิใจ และทำงานเต็มความสามารถ

6. การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคเฮนและ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980)

6.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making)

- 1) การริเริ่มตัดสินใจ
- 2) การดำเนินการตัดสินใจ
- 3) ตัดสินใจปฏิบัติ

6.2 การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participation in implementation)

- 1) การสนับสนุนทรัพยากร
- 2) การบริหารงาน
- 3) การขอความร่วมมือด้านบุคคล

6.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in benefits)

- 1) ด้านวัสดุ
- 2) ด้านสังคม

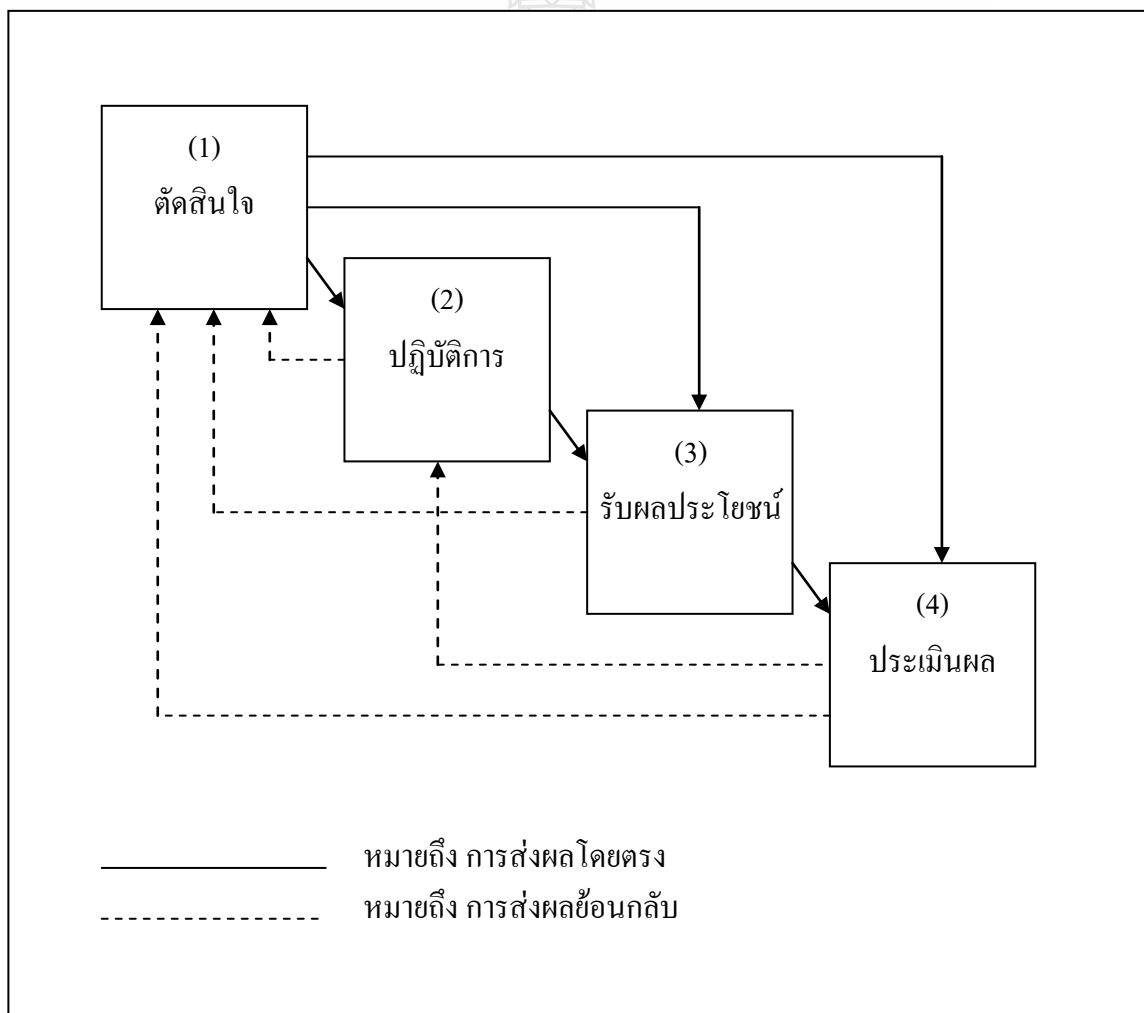
3) ด้านบุคคล

6.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation)

- 1) ควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานทั้งหมด
- 2) ปรับตัวในการมีส่วนร่วม

7. รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคเฮน (Cohen) และ อัฟฮอฟ (Uphoff)

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff , 1980: 222) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff

ที่มา: Cohen, John M and Uphoff, Norman T, 1980: 222

8. กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของโคเฮน (Cohen) และอัฟฮอฟ (Uphoff)

ที่มา : Cohen and Uphoff. Participation's Place Development: Seeking Clarity through Specificity World Development. Vol. 8 No. 3, 1980,p.219. (ชูชาติ พ่วงสมจิตร) 2540: 60

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ

ประสิทธิผลงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบข่ายงานวิชาการตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ด้านการบริหารหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษาการจัดการศึกษา จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับเรื่องของหลักสูตรเพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเป็นหัวใจในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสำคัญเพราะหลักสูตรเป็นที่รวมจุดหมาย เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันหมด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร

1.1.1 ความหมายของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 25) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรดังนี้

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้
2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น
3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544: 14) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่าการจัดเตรียมมวลประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายทางการศึกษาอย่างกว้าง ๆ และจุดหมายเฉพาะของโรงเรียน

ชาติ สาราญ (2545: 29) ได้ให้ความหมายไว้ว่าหลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์แห่งชุมชนทุกชุมชน ล้วนแล้วแต่เป็นหลักสูตรถ้าหากครูสามารถหยิบฉวยมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนอย่างมีระเบียบโดยมีทั้งเรื่องราวการสอนกิจกรรมต่างๆ และเป้าหมายที่ชัดเจนว่ามวลประสบการณ์ทั้งหมดนั้นต้องหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวทั้งนี้ต้องสอดคล้องคุณธรรมและจริยธรรมด้วย

ณัฐิกา วอแพง (2548:17) กล่าวว่าหลักสูตรคือมวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนโดยมีการวางแผนล่วงหน้าไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และทักษะต่างๆ อันเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของผู้เรียน

ทักษิณ อารยะจารุ (2548: 20) กล่าวว่าหลักสูตรหมายถึงแนวทางในการจัดการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ สถิติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ รวมถึงประมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมช่วยให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดที่กล่าวมา สรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนซึ่งจะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างและเนื้อหาสาระที่บรรจุในหลักสูตรนั้น ๆ ซึ่งหมายรวมถึง เอกสารประกอบการสอนหรือคู่มือการสอน แผนการสอนโดยมีรายละเอียด เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอนและการวัดการประเมินผล

1.1.2 ขอบข่ายของงานหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คู่มือหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ จัดทำเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่น และสถานศึกษาทุกสังกัด ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ส่วนนำ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน)

2. การจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร (รายวิชาพื้นฐานรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เวลาเรียน)

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) (รายปี)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) (รายภาค)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) (รายภาค)

โครงสร้างหลักสูตรเป็นการนำเสนอโครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนในแต่ละช่วงชั้นสนองตอบต่อหลักสูตรแกนกลางของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความเป็นท้องถิ่นทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาที่สะท้อนการบริหารจัดการหลักสูตร เวลาเรียน ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สาระการเรียนรู้

ท้องถิ่นเพิ่มเติม หรือการจัดรายวิชาเพิ่มเติม หรือ การจัดรายวิชาเพิ่มเติมตามความต้องการของโรงเรียน

3. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา (รหัสวิชา ชื่อวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น เวลาเรียน รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา)

3.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้

3.2 ศึกษาตัวชี้วัดชั้นปี (ป.1-3)

3.3 ศึกษาตัวชี้วัดช่วงชั้น (ม. 4-6)

3.4 ศึกษาสาระการเรียนรู้แกนกลาง

3.5 ศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มเติม

3.6 ศึกษาการลงรหัสรายวิชาทั้งพื้นฐาน และเพิ่มเติม

ประมวลจัดทำคำอธิบายรายวิชา แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ อันประกอบไปด้วย ส่วนของสาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะที่เกิด (คุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตร)

4. เกณฑ์การจบหลักสูตร

5. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

5.1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

5.2 มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

5.3 สาระการเรียนรู้

ดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครอบคลุม แกนกลางและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มเติม

6. การออกแบบการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐาน

6.1 ตัวชี้วัด

6.2 สาระการเรียนรู้ทั้งแกนกลางและท้องถิ่น

6.3 ชิ้นงาน / ภาระงาน

6.4 เกณฑ์การประเมิน

6.5 ชื่อหน่วยการเรียนรู้

6.6 เวลาเรียน

ดำเนินการออกแบบการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้) ประกอบไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ (ความรู้ ทักษะ / กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์) ชิ้นงาน / ภาระงาน เกณฑ์การประเมิน

ชั้นงาน กิจกรรมการเรียนรู้ (นำเข้าสู่บทเรียน ช่วยพัฒนาผู้เรียน รวบรวมข้อ สื่อการเรียนรู้ การวัด การประเมินผล บันทึกผลหลังสอน)

7. คู่มือการวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษา

7.1 การประเมินในระดับชั้นเรียน ประเมินความก้าวหน้าโดยใช้วิธีการอย่างหลากหลาย

7.2 การประเมินในระดับสถานศึกษา ตัดสินผลการเรียนรู้รายปี /รายภาค การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียนตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน

การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งโรงเรียนนาร่องและพร้อมใช้ในปีการศึกษา 2552 โรงเรียนทั่วไปใช้ในปี 2553 จะเห็นได้ว่าเป็นการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเดิม โดยจัดทำ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยประมวลจากหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาพิจารณา เพิ่มเติมในส่วนที่เป็นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน / ท้องถิ่นที่ต้องการพัฒนาเป็นพิเศษ

1.1.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

นิคม ชมพูลง (2545: 25) กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. หลักการเป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายแสดงความคาดหวังของหลักสูตร
3. จุดมุ่งหมายเฉพาะหรือจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาหรือรายวิชา
4. โครงสร้างของหลักสูตร แสดงภาพรวมของหลักสูตร
5. เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหาความรู้ ที่จะให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้
6. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 10-11) กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์
2. สาระความรู้ประสบการณ์
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนจะต้องดำเนินการพัฒนาในองค์ประกอบ พื้นฐานทั้ง 4 ตามลำดับ กล่าวคือจะเริ่มต้นที่การกำหนดจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษา เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้เรียนมี

หรือปฏิบัติได้ จากนั้นก็ทำการพิจารณาว่า การที่จะสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และในระดับใด จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ณัฐจิกา วอแพง (2548:20) กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการและจุดหมาย โครงสร้างเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลซึ่งจะช่วยให้สามารถสร้างแบบจำลองในการจัดทำหลักสูตรได้อย่างไรก็ตาม ในการจัดทำหลักสูตรนั้นจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่า หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายอะไร มีเนื้อหาสาระอะไรและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร

กนกวรรณ โตเยี่ยม (2547: 35) กล่าวว่าขอบข่ายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม และเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

3. นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา

4. ติดตามประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่

ทักษิณ อารยะจารุ (2548: 30) กล่าวว่าหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในการจัดการศึกษา การศึกษาจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหาร ฉะนั้นผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญ ในการที่จะทำให้หลักสูตรมีคุณภาพ กล่าวคือจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หลักสูตรจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และจะต้องมีความสามารถในงานหลักสูตรโดยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานหลักสูตร คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน คณะกรรมการประเมินลักษณะอันพึงประสงค์ คณะกรรมการขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

จากแนวคิดขององค์ประกอบหลักสูตร สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย

1. หลักการเป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตร

2. จุดมุ่งหมายแสดงความคาดหวังของหลักสูตร

3. จุดมุ่งหมายเฉพาะหรือจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาหรือรายวิชา

4. โครงสร้างของหลักสูตร แสดงภาพรวมของหลักสูตร

5. เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหาความรู้ ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
6. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. แนวทางการใช้หลักสูตร
8. ติดตามประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

1.1.4 การนำหลักสูตรไปใช้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 43-49) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยมีการตรวจหลักสูตรแม่บทก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร อาคาร สถานที่ อุปกรณ์งบประมาณ การจัดหาวัสดุ การจัดทำโครงการสอน การจัดครูเข้าสอน การประเมินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

กมล ภูประเสริฐ (2544: 32-37) กล่าวว่า การปฏิบัติงานในการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีดังต่อไปนี้

1. รวบรวมเอกสารและวัสดุต่างๆ เกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ให้สมบูรณ์และเพียงพอ
2. การรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชนและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชน
3. การทำความเข้าใจหลักสูตรและภารกิจที่ต้องปฏิบัติงาน เกี่ยวกับหลักสูตร
4. การจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
5. การจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐานของโรงเรียน
6. การชี้แจงและประชาสัมพันธ์หลักสูตรของโรงเรียน
7. การเตรียมการใช้หลักสูตร ได้แก่ ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์
8. การวางแผนแนวทางการติดตาม กำกับ การใช้หลักสูตร
9. การวางแผนแนวทางการประเมินการใช้หลักสูตร

จากแนวคิดที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็น การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ให้สมบูรณ์และเพียงพอ ชี้แจงและประชาสัมพันธ์หลักสูตรของสถานศึกษารวมทั้งการวางแผน แนวทางการติดตาม กำกับ การใช้หลักสูตร และการวางแผนการประเมินการใช้หลักสูตร

2.1 การจัดการเรียนการสอน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ มาตรการ 42 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2542 :17)ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สำหรับกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ อย่างไรก็ตาม ควรเข้าใจว่า การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ใช่วิธีสอนแต่เป็นเทคนิคการจัดการให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยมุ่งพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

2.1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2542: 6) ได้กล่าวถึง ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ในสถานศึกษา มีดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรเร่งให้ผู้เรียน ได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรให้โอกาสและเห็นความสำคัญของผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ และวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2542: 8) ได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องชัดเจน และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับความคิดรวบยอด ของการสอน ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนที่กำหนดไว้ และอยู่บนพื้นฐานของเนื้อหาและประสบการณ์ที่นำมาใช้ในการสอน
2. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะในการคิด การวิเคราะห์ การเลือก การตัดสินใจ และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็น
3. กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรม และความรู้สึกรักคิดของผู้เรียนในทางที่ดีและมีประโยชน์

4. กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องสอดคล้องกับวัยและประสบการณ์ ช่วงความสนใจ รวมทั้ง ระดับวุฒิภาวะและความสามารถ ทางสติปัญญาของผู้เรียน

5. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเป็นสื่อกลางในการบูรณาการ เนื้อหา วิชาการ ประสบการณ์ สิ่งที่เกิดขึ้นปัญหาความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้เกิดความกลมกลืน ในการเรียนรู้และมีความทันสมัยอยู่เสมอ

6. กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีสาระน่าสนใจ สามารถแทรกความ สนุกสนานเพลิดเพลินและต้องมีส่วนที่ท้าทายให้ผู้เรียนรู้จักคิด การให้เหตุผล การแสวงหา คำตอบต่าง ๆ ด้วยตนเอง

7. กิจกรรมการเรียนการสอน ควรสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบ วินัยในตนเอง ควรทำตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้

8. กิจกรรมการเรียนการสอนควรมีส่วนการพัฒนา ในเรื่องการทำงาน ร่วมกัน

9. กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องไม่มุ่งการแข่งขันผลแพ้ชนะมากเกินไป ทุกคนควรมีความพอใจและรู้จักการยอมรับเพื่อพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

10. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องสามารถปรับเนื้อหาและประสบการณ์ ที่เป็นนามธรรมที่ยาก ไม่น่าสนใจ ให้เกิดเป็นรูปธรรมที่แสดงออกได้ เคลื่อนไหว น่าสนใจ และมีส่วนร่วมสร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่ห้องเรียน

11. กิจกรรมการเรียนการสอน ควรระบุดึงดูดถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียน จะสามารถกระทำได้และต้องสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจาก กระบวนการเรียนเสร็จสิ้น

สุมาลี จันทร์ชะลอ (2543:11) กล่าวว่า การเรียนการสอนหมายถึงกระบวนการ จัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยที่ การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้สอนจะต้องจัดทำแผนการสอนเป็นอย่างดี และดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ

อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544: 42) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอน หมายถึงลักษณะลำดับขั้นตอนของรูปแบบวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม สองลักษณะ คือ กิจกรรมของครูและกิจกรรมผู้เรียน โดยกิจกรรมครู ได้แก่ การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การจัดเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมของการเรียน การจัดกิจกรรม ในห้องเรียน และเทคนิคการสอนของครู ส่วนกิจกรรมของผู้เรียน ได้แก่ การลงมือปฏิบัติ

ในขณะที่มีการเรียนการสอนซึ่งอาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ภายใต้การควบคุมดูแลหรือการแนะนำของครูผู้สอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544: 53) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ 2 คำ คือ การสอน หมายถึงการถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่การเรียนการสอน มีความหมายกว้างกว่าการเรียน หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนด้วย เช่น การใช้สื่อ การจัดกิจกรรมระหว่างการสอนการทดสอบเป็นต้นการจัด การเรียนการสอนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึง เพื่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนอยู่เสมอ

ทักษิณ อารยะจารุ (2548: 32) กล่าวว่าจัดการจัดการเรียนการสอนหมายถึง ความพยายามของคนหนึ่ง หลายคน ที่จะจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคคลหนึ่งหรือหลายบุคคลเกิดการเรียนรู้ และมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

จากความหมายของการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหาร และครูผู้สอน ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นั่นคือให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามเป้าหมายของหลักสูตร

2.1.2 ขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอน

สุบิน จันทะนันท์ (2543: 27) กล่าวว่าขอบข่ายของผู้บริหารการศึกษามีหน้าที่ ส่งเสริมการสอนให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารจะต้อง ส่งเสริมการอบรมครู และรับผิดชอบทุกอย่างในสถานศึกษา ได้แก่ จัดหาครูมาทำการสอน จัดครูให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ การปกครอง การสร้างน้ำใจ หรือขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับครู การแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ ความถนัด หรือความต้องการส่งเสริมนักเรียน

จันทราณี สงวนนาม (2545: 147) กล่าวถึงหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้ดังนี้

1. เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นจากข้อมูลที่มีอยู่
3. นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติครูเป็นเพียงข้อมูลหนึ่งจากหลายแหล่งและเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน

4. เน้นการปฏิบัติที่คู่ไปกับหลักการและทฤษฎี
5. เน้นวิธีการสอนจากการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดมากกว่าการค้นหาคำตอบที่ตายตัวเพียงอย่างเดียว

7. ถือว่ากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่

8. ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้ด้วยตนเอง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 151) ได้ให้ขอบข่ายของการเรียนการสอนว่า ประกอบด้วย การจัดมวลประสบการณ์หรือโครงการสอน การจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียนคู่มือครู ในงานวิชาการ การจัดทำคู่มือนักเรียน และการจัดศูนย์ควบคุมการเรียนการสอน

จากแนวคิดขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ว่าเป็นการจัดมวลประสบการณ์ หรือโครงการสอน ซึ่งประกอบด้วยการจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราคู่มือครู อยู่ในงานวิชาการอย่างเหมาะสม ตรงตามหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทั้งกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.1.3 แนวทางในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดระบบการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดระบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมทั่วไปที่เคยชิน ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 11) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของนักเรียนผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยหลักการและรูปแบบดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2541: 7-8)

1. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทความรับผิดชอบของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่เพียงแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกรักใคร่ของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

1.3 การเรียนรู้ที่ที่จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำความสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง และจดจำได้ดี

1.4 การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องการเรียนรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ

1.5 การเรียนรู้มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรายละเอียด รูปแบบดังนี้

2.1 การสร้าง (Construct) คือ การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์แปลความ ตีความ สร้างความหมายสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นข้อความรู้

2.2 การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) คือ การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ข้อมูล ความคิด ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2.3 การมีส่วนร่วม (Participation) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ในการเรียนรู้ให้มากที่สุด

2.4 กระบวนการ (Process and product) คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการและมีผลงานจากการเรียนรู้

2.5 การประยุกต์ใช้ (Application) คือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์หรือใช้ในชีวิตประจำวัน

ทิสนา แคมมณี (2545: 29 -30) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (active participation) ในกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าครูและเป็นผู้ใช้เวลาของการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ซึ่งในการสอนครูจำเป็นต้องเลือกทฤษฎีหลักการเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมและแสวงหารูปแบบการสอนวิธีสอนหรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาช่วยในการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่าแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสอนช่วยเหลือ ส่งเสริมอำนวยความสะดวกแก่ครู จัดให้มีสื่อและใช้สื่อ

ประกอบการเรียนการสอนการจัดห้องสมุด มุมหนังสือ การสอนซ่อมเสริมและการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ครูผู้สอน

3.1 ด้านการนิเทศภายใน

3.1.1 ความหมายของการนิเทศภายใน

ในการพัฒนางานวิชาการภายในสถานศึกษานั้น การนิเทศภายในจึงเป็นวิธีการหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศภายในเป็นบทบาททางการบริหาร ซึ่งรวมทั้งภาวะผู้นำการปรับปรุงและการประเมินการเรียนการสอน การนิเทศภายใน อาจหมายรวมถึงกระบวนการที่นำไปสู่การปรับปรุง การสอนโดยการทำงานร่วมกับครูอาจารย์และนักเรียน เป็นกระบวนการกระตุ้นช่วยเหลือครู ให้รู้จักช่วยตนเองเพื่อพัฒนาการสอน

กรมวิชาการ (2544:25) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนผู้สอน ต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ

จันทรานี สงวนนาม (2545:153) กล่าวว่า การนิเทศภายใน หมายถึง การนิเทศภายในสถานศึกษาซึ่งดำเนินการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน ให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งผู้รับ การนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน

สุทนต์ ศรีไสย์ (2545:2) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศ ภายใน หมายถึง การช่วยเหลือครูผู้สอน โดยตรงให้มีการปรับปรุงการสอนด้วยตัวครูเองอย่างสม่ำเสมอหมายถึง การช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

โกลแฮมเมอร์และคนอื่น ๆ (Goldhammer et al, 1980:13) ได้ให้ความหมายของการนิเทศว่า การนิเทศหมายถึง ความพยายามที่จะช่วยเหลือครูแก้ปัญหา ช่วยเหลือครู ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

กลิคแมน (Glickman, 1981:12-16) ได้ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่า การนิเทศหมายถึง หน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องปรับปรุงการสอน การให้ความช่วยเหลือ การพัฒนาหลักสูตร การให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนากลุ่ม และการสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จากความหมายที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการเรียน การสอนของครู ซึ่งจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่กำหนดไว้

3.1.2 ขอบข่ายของงานนิเทศภายใน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546:36) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในดังนี้ 1) จัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา 3) ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา 4) ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ รวมทั้งการเรียนการสอนของสถานศึกษา และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา กับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

ชุมศักดิ์ อินทร์รัตน์ (2547:7) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษาดังนี้ จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน ในสถานศึกษาดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และ การเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา กับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. งานหลัก ได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
2. งานสนับสนุน ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การใช้อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ธุรการการเงินและความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ฮาริส (Harris, 1985 อ้างถึงใน รุ่งทิพย์ ตั้งพานิชวงศ์, 2551: 39) กำหนดขอบข่ายงานนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาไว้ 10 ประการ ดังนี้ 1) การจัดหลักสูตร

- 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การเลือกสรรบุคคล 4) การจัดตั้งอำนาจความสะดวก
5) การจัดทำวัสดุอุปกรณ์ 6) การอบรมครูประจำการ 7) การปฐมนิเทศ 8) การบริการพิเศษ
9) ความสัมพันธ์ชุมชน และ 10) การประเมินผล

จากความหมายขอบข่ายของงานนิเทศภายใน สรุปได้ว่างานนิเทศภายในประกอบด้วย

1. งานหลัก ได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
2. งานสนับสนุน ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การใช้อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ธุรการการเงินและความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

2 ประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา

2.1. ความหมายของประสิทธิผล

วรรณ พยุงวงษ์ (2544:33) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (effectiveness) หมายถึง ตัวบ่งชี้หรือตัวการที่จะเป็นเครื่องตัดสินว่า ขั้นสุดท้ายของการบริหารและองค์การประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด คำว่า ประสิทธิภาพมีความหมายแตกต่างกันความเข้าใจของนักวิชาการต่างสาขากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์การและความสำคัญของงาน

สตีเยร์ (Steer, 1991:5) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง ความสามารถขององค์การในการได้มาและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดและมีคุณค่าให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลตามเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงานราบรื่นทุกคนพอใจในการทำงานที่ตนเองรับผิดชอบ

กรอส (Gros อ้างถึงใน สุประวีณ์ สุยศยะคุณ, 2548:69) ได้กล่าวเกี่ยวกับประสิทธิผลว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การสมมูลอย่างดี ระหว่างกิจการด้านการปรับตัวการรักษาสภาพ ดังนั้น กิจกรรมขององค์การซึ่งเป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติขององค์การว่ามีประสิทธิผลหรือไม่จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมดังนี้

1. การได้มาซึ่งทรัพยากร
2. การใช้ตัวป้อนอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับผลผลิต
3. การผลิตในรูปแบบบริการหรือสินค้า
4. การปฏิบัติงานด้านเทคนิคและด้านบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การลงทุนในองค์การ
6. การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของพฤติกรรม
7. การสนองตอบความสนใจที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่ม

จากที่ได้กล่าวมา สรุปความหมายของประสิทธิผลการบริหาร หมายถึง ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลงานตามที่ต้องการและประสิทธิผลของงานวิชาการ หมายถึงระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารงานทุกชนิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อให้เป็นคนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

ความหมายของประสิทธิผลขององค์กร ได้รับการพัฒนาขยายความมาโดยตลอด ในหลาย ๆ แนวคิด จึงมีหลายความหมาย ดังนี้

1. ความหมายที่ยึดเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (goal approach) ประสิทธิผลขององค์กร หมายถึง ระดับของความเหมาะสมระหว่างเป้าหมายขององค์กรกับผลผลิตคือพิจารณาจากการที่องค์กรสามารถดำเนินการได้บรรลุผลตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ (สุทธิพงษ์ ยงค์กมล, 2543: 54)

2. ความหมายที่ยึดระบบทรัพยากรเป็นเกณฑ์ (system-resource approach) เน้นระบบเปิดขององค์กรจึงต้องยึดความสามารถในการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้วัตถุประสงค์ขององค์กรบรรลุผล

3. ความหมายที่ยึดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ (stakeholder approach) หมายถึง การสร้างความพึงพอใจและการตอบสนองต่อผู้เกี่ยวข้อง

วิโรจน์ สารรัตนะ (2544: 21-22) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการความมีประสิทธิภาพซึ่งจำแนกองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ประกอบด้วย การมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การมีค่านิยมและความเชื่อร่วมกัน และการมีภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน

2) องค์ประกอบด้านบรรยากาศการเรียนรู้ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การยอมรับการมีสิ่งจูงใจพฤติกรรมในทางบวกของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง

3) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักสูตร การสอน การพัฒนาบุคลากรตามความคาดหวังในความสำเร็จสูงและการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ศุภชัย ขาวะประภาส (2544: 80-81) กล่าวว่าประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบาย

ดันน์ (Dunn, 1994:329-405) กล่าวว่าประสิทธิผลเป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิผลก็คือ นโยบายที่สามารถบรรลุผลลัพธ์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดไว้ในระดับสูงดังนั้นประสิทธิผลจึงหมายถึง ระดับการบรรลุผลลัพธ์ของนโยบายที่คาดหวังไว้ นั่นเอง

روبบินส์ และ คูลเตอร์ (Robbins and Coulter, 1996: 101) กล่าวว่าประสิทธิผลองค์การระดับที่องค์การบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จระยะสั้นและเป้าหมายวิธีการระยะยาวอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

2.3 การประเมินประสิทธิผล

สุวิมล ว่องวานิช (2546: 221-222) กล่าวว่ากระบวนการวัดการปฏิบัติงานคล้ายกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทั่ว ๆ ไป คือผู้วัดต้องทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน หากหลักสูตร ไม่ได้ระบุถึงทักษะการปฏิบัติงานก็ไม่จำเป็นต้องวางแผนการปฏิบัติงาน แต่หากหลักสูตรครอบคลุมทักษะดังกล่าวผู้วัดต้องวิเคราะห์พฤติกรรมที่จะวัดให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ กระบวนการวัดการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติโดยการกำหนดว่า การปฏิบัติงานนั้นๆ อยู่ภายใต้สถานการณ์อย่างไร
2. ระบุความสามารถด้านการปฏิบัติ (performance outcome) ที่จะวัดโดยเน้นให้เห็นว่าในการปฏิบัติงานนั้นให้ความสำคัญกับการวัดกระบวนการหรือผลงาน ทั้ง 2 อย่าง และจะวัดผ่านตัวบ่งชี้อะไร (indicators) ในขั้นนี้จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์งาน (job analysis)
3. กำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัดวิธีการที่จะใช้ส่งผลต่อการเตรียมสถานที่ทดสอบ เช่น สถานที่และอุปกรณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นต้น
4. กำหนดความเหมาะสมของเครื่องมือเครื่องใช้ความเหมาะสมของผู้วัด ช่วงเวลาที่ทำกรวัด
5. กำหนดวิธีการประเมินผลการวัดโดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน จะใช้การประเมินแบบอิงกลุ่ม (group-referencing) อิงผู้เรียน (self-referencing) หรือ อิงเกณฑ์ (criterion-referencing)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข: 240-248) ได้กล่าวว่า การวัดการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการ ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนร่วมกันกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางการใช้คะแนนอย่างชัดเจนเพื่อการประเมินเหมือนการตรวจให้คะแนนแบบเลือกตอบ เพื่อให้เป็นแนวทางการปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จและวิธีการหาคำตอบหลายแนวทาง

ดังนั้น การประเมินการปฏิบัติงานวิชาการตามสภาพจริง ต้องมีมาตรวัดว่าประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษา ปฏิบัติงานอะไรได้สำเร็จบ้าง และความสำเร็จอยู่ในระดับใด ซึ่งแนวทางที่มีมาตรวัด เรียกว่า รูบรีค (Rubric) การประเมินโดยอิงเกณฑ์ของรูบรีค มี 2 แบบคือ

1. การให้คะแนนภาพรวม (holistic score) คือการให้คะแนนภาพรวมผลการปฏิบัติงานวิชาการภายในสถานศึกษาแต่ละด้านไม่เก็บเป็นคะแนนแม้ว่าจะใช้การให้คะแนนในการประเมินก็ต้องให้ความหมายของคุณภาพ รวมให้ได้โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับในการประเมินประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ การกำหนดระดับคะแนนอาจกำหนดตามระดับความผิดพลาด เช่น ถ้าการประเมินโครงการ จะประเมิน 6 ประเด็น คือ

- 1.1 การกำหนดปัญหาและสมมติฐานถูกต้อง
- 1.2 การออกแบบการทดลองถูกต้อง
- 1.3 การดำเนินการทดลองถูกต้อง
- 1.4 การจัดกระทำข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลถูกต้อง
- 1.5 การสรุปผลการทดลองถูกต้อง
- 1.6 การนำเสนอโครงการถูกต้อง

การกำหนดระดับคะแนนอาจทำได้ดังนี้

ไม่มีประเด็นใดปฏิบัติถูกต้อง	0
ปฏิบัติถูกต้องเพียงประเด็นเดียว	1
ปฏิบัติถูกต้อง 2-3 ประเด็น	2
ปฏิบัติถูกต้อง 4-5 ประเด็น	3
ปฏิบัติถูกต้องทุกประเด็น	4

2. การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (analytic score) คือการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ จะมีการวิเคราะห์ว่าผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา สามารถประเมินอะไรได้บ้าง แต่ละประเด็นสถานศึกษา มีความสามารถปฏิบัติงานในระดับใด คือเมื่อได้ประเด็นที่ประเมินแล้ว จะนำประเด็นแต่ละประเด็นมาวิเคราะห์ว่าสถานศึกษามีความสามารถในระดับใด

สตีลส์ (Steers, 1991: 304-305) ได้กล่าวถึง การประเมินประสิทธิผล ขององค์กร โดยใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ซึ่งสามารถประเมินประสิทธิผลของโรงเรียน ได้ครอบคลุมกว่าการประเมิน โดยใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งโดยพิจารณาจากการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

ซึ่งดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการใช้ทรัพยากร กระบวนการดำเนินงานที่ราบรื่น และความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล แสดงให้เห็นว่า การประเมินประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นงานที่ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องร่วมมือกันกำหนดเกณฑ์อย่างชัดเจน เพื่อให้เป็น แนวทางการปฏิบัติงานการประเมินตามสภาพจริงไปสู่ความสำเร็จ แนวทางการประเมิน ที่มีมาตรนี้ เรียกว่า รูบรีค เพื่อทำให้การบริหารงานวิชาการ มีประสิทธิผล

2.4 ประสิทธิภาพของงานวิชาการ

2.4.1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

- 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - การสร้างความตระหนักสร้างความเข้าใจแก่คณะครูในการจัดทำหลักสูตร
 - การมอบหมายงานให้บุคลากรศึกษาเอกสารหลักสูตร
 - การจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง
- 2) การนำหลักสูตรไปใช้มีประสิทธิภาพ
 - การวางแผนร่วมกันในการใช้หลักสูตร
 - การบริหารและสนับสนุนการใช้หลักสูตร
 - การติดตามผลและการประเมินผลการใช้และการพัฒนาหลักสูตร
- 3) ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร
 - การนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตร
 - การทดลองใช้หลักสูตร
 - การประเมินการใช้หลักสูตร
- 4) การพัฒนาครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
 - การอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้หลักสูตร
 - การศึกษาเอกสารหลักสูตร
 - การสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการ

ของท้องถิ่น

- 5) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการชุมชน
 - การสำรวจปัญหา ความต้องการของชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องกับ

การจัดการศึกษา

- การนำปัญหาและความต้องการของชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องมากำหนด
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- การกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกัน

2.4.2 งานด้านการจัดการเรียนการสอน

1) การจัดชั้นเรียนและเวลาเรียนของสถานศึกษา

- จัดห้องเรียนมีบรรยากาศของการเรียนรู้
- การจัดห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม
- การจัดตารางสอนมีเวลาเรียนครบหลักสูตร

2) การกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน

- การจัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ
- การกำกับติดตามให้คณะครูวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรง การจัดทำแผนการสอนและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

- การกำกับติดตามให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด

3) การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู

- การส่งเสริมให้ครูผู้สอนเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยใช้
การวิจัย ในชั้นเรียน

- สนับสนุนส่งเสริม ให้ครูผู้สอนปรับปรุงวิธีสอนโดยใช้วิธีการต่างๆ
ได้แก่ การอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ หรือ อื่นๆ

- การส่งเสริมการสนับสนุนการนิเทศภายในหรือการพัฒนา
การจัดการเรียนรู้

4) การส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- การสนับสนุนส่งเสริมให้คณะครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5) หลักการจัดกระบวนการเรียนการสอน

- ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ
ความต้องการผู้เรียน

- การส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้พัฒนา
ตามธรรมชาติและตามศักยภาพ

- ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

2.4.3 งานด้านนิเทศภายในสถานศึกษา

- 1) การเตรียมความพร้อมในการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - การจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานนิเทศภายในแก่ครูผู้สอน
 - การแต่งตั้งครูเพื่อเป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน
 - การจัดทำแผนการนิเทศ เครื่องมือและสื่อสารการนิเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน
- 2) การดำเนินการนิเทศอย่างมีระบบในสถานศึกษา
 - การกำกับติดตามให้ดำเนินการนิเทศภายในตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้
 - มุ่งเน้นการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนมากกว่าการจับผิด
 - มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการนิเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน
- 3) การพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - การนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - การพัฒนาเครื่องมือการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - การจัดทำแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการนิเทศต่อไป
- 4) การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา
 - ให้คำแนะนำ / ปรัชญาทางวิชาการแก่ครูที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้นิเทศ
 - สามารถแสดงหรือสาริถการสอน
 - การเยี่ยมชั้นเรียนสม่ำเสมอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิผลของงานวิชาการนั้น มีงานศึกษาโดยตรงและใกล้เคียง ดังนี้

สวัสดี แก้วชนะ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพัฒนา

คุณภาพการศึกษาที่ 5 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับ ปานกลาง คือด้านปัญหาส่วนตัว และด้านปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน

ชำนาญ ปาณาวงษ์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร: กรณีศึกษาพหุกรณี พบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุน้อยทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

ผ่องพรรณ ลิ้มเล็งเลิศ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ และผลการวิจัย พบว่า ครูอาชีวศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในด้านหลักสูตรการสอนในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในการการวัดและประเมินผลระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระของการมีส่วนร่วมของครู พบว่า เป็นการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism) เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้บริหารระดับสูงกว่าเป็นผู้กำหนด ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในลักษณะจอมปลอม (spseudoparticipation) นอกจากนี้พบว่าครูมีภาระงานสอนมากมีการทำงานที่ซ้ำซ้อนในเรื่องการส่งคะแนน ครูไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลรายวิชา อีกทั้งการปรับผลการเรียนของนักศึกษา ไม่มีหลักปฏิบัติที่ชัดเจน

ประวิทย์ วงษ์แก้ว (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีปัญหาโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางยกเว้นด้านหลักสูตรแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ ในการบริหารงาน โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จินตนา จันทพงษ์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานครูในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 6 ผลวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของพนักงานครูแต่ละกระบวนการมีดังนี้ คือ การศึกษาเตรียมการอยู่ในระดับปานกลาง การวางแผนการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก การทบทวนตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอยู่ระดับปานกลาง การปรับปรุง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

สุวิมล เปลื้องกระโทก (2546: บทคัดย่อ) การศึกษาค้นคว้า มุ่งศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูวิชาการ ตามขอบข่ายงานวิชาการ 7 งานหลักสูตงาน การเรียนการสอน งานวัสดุประกอบการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผล ประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน งานประชุมอบรมทางวิชาการและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดของครูวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับ 3 คือร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมปฏิบัติ 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูวิชาการพบว่า 2.1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการตามความคิดของครูวิชาการ จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในการวัดและประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.2) การมีส่วนร่วมของการบริหารงานตามความคิดเห็นของครูวิชาการจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.3) การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูวิชาการจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานพบว่าครูวิชาการที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กับ ครูวิชาการที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-5 ปี และมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับครูวิชาการที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 6-10 ปี 2.4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูวิชาการจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ครูวิชาการในโรงเรียนขนาดกลางกับครูวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สุประวีณ์ สุนย์ตะคุ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์และด้านกิจสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน

ระดับปานกลางทุกด้าน และทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) พฤติกรรมผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางทุกด้านและทุกรายข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นุมนวล กะตะศิลา (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องระดับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบ และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระดับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน โดยรวมพบว่า มีความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาการเรียนรู้ 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 4) แนวทางการศึกษา และ 5) การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคลากร ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา 2) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และ 3) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

รุ่งทิพย์ ตั้งพานิชวงศ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลิขัณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาลิขัณบุรี พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1) ด้านได้แก่ ด้านงานสื่อการเรียนการสอน ระดับมาก 5 ด้านได้แก่ ด้านงานห้องสมุด ด้านงานการจัดการเรียนการสอน ด้านงานการนิเทศภายใน ด้านงานหลักสูตร และงานด้านการวัดผลและประเมินผล 2) การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลิขัณบุรี จำแนกตามอายุ ขนาดของโรงเรียน และกลุ่มผู้มีส่วนร่วม ในภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเมื่อจำแนกตามอายุ ของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกัน พบว่ามีส่วนร่วมแตกต่างกันในด้านงานหลักสูตร ด้านงานการจัดการเรียนการสอน ด้านงานห้องสมุด และงานด้านการนิเทศภายใน ส่วนขนาดของโรงเรียน

ครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน ในด้านงานหลักสูตร ด้านงานสื่อการเรียนการสอน และด้านห้องสมุด และกลุ่มผู้มีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในด้านหลักสูตร ด้านงานการจัดการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล และด้านงานนิเทศภายใน แต่เมื่อจำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มีแกน (Meegan, 1986: 1139) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วม ในการวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิกในรัฐวิสคอนซิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นตอนของการมีส่วนร่วมในการวางแผนและแนวคิดของบุคลากรที่เกี่ยวกับคุณภาพโรงเรียน พบว่า การวางแผน คือหลักสูตร ทั้งนี้ครูใหญ่มีทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของโรงเรียนในแง่บวกมากกว่าครูทั่วไป

มินูดิน (Minudin, 1987: 2403-A) ได้ศึกษาบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา ประเทศมาเลเซีย และพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีหน้าที่เป็นหลักในการประเมินโครงการของโรงเรียนสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาและประสบการณ์เพิ่มขึ้น กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจนควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่นๆ ทั้งหมด รู้และเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ

ชูเลอร์ (Schuler, 1990: 2595-A) ได้วิจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจ ด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วม ของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกิดจากความบกพร่องในการสื่อสาร ปัญหาของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้ามาโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

เพียร์ซี (Piercy, 1990: 2950-51A) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูปฏิบัติการ ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐอินเดียน่า เกี่ยวกับกิจกรรมด้านวิชาการ ที่ทดลองใช้ในโรงเรียนในระหว่างปี 1988-1989 จากการศึกษาเปรียบเทียบครูที่ให้ความสำคัญ ในกิจกรรมด้านวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับหลักสูตร นักเรียนชุมชน และผู้ร่วมงานพบว่าครูปฏิบัติการที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตร นักเรียนและผู้ร่วมงาน มีความคิดเห็นของตนเอง ประสบผลสำเร็จมากกว่าครูที่ปฏิบัติการสอน ที่ไม่ได้เน้นความสำคัญในด้านนี้

กูธฮาร์ด (Goodhart, 1991: 2214-A) ทำการวิจัยลักษณะของโรงเรียนมัธยมของรัฐที่มีประสิทธิภาพในด้านงานวิชาการ พบว่าความเป็นผู้นำในด้านการจัดองค์กรของผู้บริหาร ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของครู ปฏิบัติการสอน และความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

บอบเบทท์ (Bobbett, 1992: 9) มีส่วนสำคัญในการเพิ่มบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเหล่านี้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจสูง นักเรียน ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างเต็มที่

ไวท์ (White, 1993: abstract อ้างถึงใน จูไรลักษณะ โคมล, 2548:71) ได้ทำการวิจัย เรื่องครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและผสมผสานพิเศษ จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาการนิเทศหลักสูตรพิเศษและทัศนคติของครูใหญ่ต่อบทบาทการนิเทศ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือครูใหญ่โรงเรียนในเมืองโรงเรียนประถมศึกษาเจาะลึก โรงเรียนที่ศึกษาจะสัมพันธ์กับโรงเรียนพิเศษฝ่ายโรงเรียนการประเมินและการทดแทนความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักเรียน

ริดคอทท์ (Ridcout, 1997: 3348) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School Based Management) ในนิวฟันแลนด์และลาบราดอร์โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นโดยส่วนมากดำเนินการตั้งสภาโรงเรียน (School Council) การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานพบว่าผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลย ส่วนครูอาจารย์มีบทบาทร่วม ในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อยและขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งผู้ปกครอง ครูอาจารย์ มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและร่วมมือในการดำเนินการจัดการศึกษาและต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงานดังกล่าว และทั้ง 4 กลุ่ม ไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างรุนแรง แต่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นตลอดจนให้มีการกระจายอำนาจ ในการส่งมอบงบประมาณไปยังโรงเรียนโดยตรงตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้

มู (Moore, 2000: 1437) ได้ศึกษาเรื่องครูกับการเข้าร่วมสัมมนาการเรียนรู้อันขั้นพื้นฐานด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร พบว่าครูมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง

การใช้โครงสร้างและนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางด้านวรรณกรรม วรรณคดี คุณลักษณะกลยุทธ์ และทักษะตามความต้องการการพัฒนาหลักสูตรเหล่านี้ เพื่อส่งเสริมการเป็นครูมืออาชีพ และการพัฒนาบทบาทของครู ซึ่งได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และการวิจัยเหล่านี้ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับออกแบบหลักสูตรที่จะใช้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ส่วนใหญ่ทั้งครูและผู้บริหารมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานวิชาการ คือ การวางแผนพัฒนาหลักสูตร ส่งครูเข้ารับการอบรมหลักสูตร ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ การสอนซ่อมเสริม จัดประชุมครูเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล การเรียนการสอน จัดทำโครงการปฏิบัติงานนิเทศภายในโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา และงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพได้นั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญ ในการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลและประการสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงงานวิชาการ จึงจะทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับระดับประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรี เขต 1 สำหรับตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและ ตัวแปรเกี่ยวกับประสิทธิผลงานวิชาการได้แก่ 1) ด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านนิเทศภายใน ทั้งนี้เพื่อผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปวางแผนการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์กับงานวิชาการ และนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์กับงานวิชาการในสถานศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980) การบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนงานวิชาการผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้ กมล ภูประเสริฐ (2544: 9-18) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545:111) กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ค: 32) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 163) สรุปเป็นงานวิชาการที่มีความสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศภายใน ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 จำนวน 139 แห่ง ประชากรทั้งสิ้น 2,060 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,921 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1, 2552: 10)

ตารางที่ 1 จำนวนของประชากร

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวน สถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน
1	เมืองสระบุรี	24	24	560
2	พระพุทธบาท	28	28	362
3	บ้านหมอ	22	22	225
4	หนองแซง	13	13	126
5	คอนพุด	7	7	56
6	เฉลิมพระเกียรติ	18	18	238
7	หนองโดน	7	7	77
8	เสาไห้	20	20	277
รวม		139	139	1,921

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1. ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 423 คน มาคำนวณ หาสัดส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารและครูผู้สอน มาหาความพอดีจากโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด คือโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่
3. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนผู้บริหาร จำนวน 103 คน กับครูผู้สอนจำนวน 320 คน แล้วคำนวณหาความพอดีตามขนาดโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด
4. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละขนาดโรงเรียน แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดในแต่ละขนาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด เป็น 1:3 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	139	103
2. ครูผู้สอน	1,921	320
รวม	2,060	423

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความสัมพันธ์ของระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 สร้างขึ้นจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจ รายการ (Check List) ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งจำแนกเป็น 4 ด้าน

ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Five rating Scale) โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะประมาณค่าระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

น้ำหนัก 1 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

น้ำหนัก 2 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

น้ำหนัก 3 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

น้ำหนัก 4 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

น้ำหนัก 5 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการ ในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน

ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert's Five rating Scale) โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะประมาณค่าระดับประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

น้ำหนัก 1 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

น้ำหนัก 2 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย

น้ำหนัก 3 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของงาน วิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

น้ำหนัก 4 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก

น้ำหนัก 5 หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย
2. กำหนดรูปแบบ โครงสร้างของเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมและงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีเขต 1
3. ศึกษาวิธีสร้างประยุคต์จากแบบสอบถาม ตัวแปรกลุ่มที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโคเฮน และ อฟฮอฟ ส่วนตัวแปรกลุ่มที่ 2 คือ ประสิทธิผลงานวิชาการ
4. ประมวลผลข้อมูลและความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

5. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไข เนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงและแก้ไข

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และพิจารณาความถูกต้องของภาษาที่ใช้ของแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80 -1.00

7. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน ครูผู้สอน 20 คน

8. นำแบบสอบถามจากการทดลองใช้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach โดยดำเนินการวิเคราะห์แยกเป็นรายด้านและโดยรวมทั้งฉบับ (บุญเรียง ขจรศิลป์ 2535: 166) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

$$\text{สูตร } a_k = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_1^2}{s_1^2} \right]$$

a = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 k = จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 $\sum s_{items}^2$ = ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_{tot}^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของเครื่องมือทั้งฉบับ

9. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์

10. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

2. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้เป็นหน่วยของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

3. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้เป็นหน่วยของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมด้วยแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และรายนามของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสถานศึกษา ซึ่งได้จากขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และชองเปล่าติดแถมปี จำหน่ายของถึงผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับส่งกลับคืนทางไปรษณีย์และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป โดยกำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ในการตอบ
2. ดำเนินการวิเคราะห์จากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 และตอนที่ 3 เกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540: 53)

สูตรการคำนวณ

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

n แทน จำนวนข้อมูล

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540:43)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูล

จำแนกเป็นรายด้าน และโดยภาพรวมแล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550: 69) แล้วแปลความหมาย ได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม

4.51-5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ระดับประสิทธิผลของงานวิชาการ

4.51-5.00	หมายถึง ผลการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง ผลการดำเนินงานในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง ผลการดำเนินงานในระดับน้อย
1.00-1.00	หมายถึง ผลการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับระดับประสิทธิผลของงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 โดยคำนวณ

1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

สูตร

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x กับ y
	N	แทน	จำนวนคู่ของข้อมูล
	$\sum x$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
	$\sum y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y

2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) มีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$R_{1,23} = \sqrt{\frac{r_{12}^2 + r_{13}^2 - 2r_{12}r_{13}r_{23}}{1 - r_{23}^2}}$$

$R_{1,23}$	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
r_{12}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายตัวแปรที่ 1 กับตัวแปรที่ 2
r_{13}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายตัวแปรที่ 1 กับตัวแปรที่ 3
r_{23}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายตัวแปรที่ 2 กับตัวแปรที่ 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลและระดับประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r_{xy(1)}$ ของเพียร์สัน (Pearson's Product moment Correlation coefficient) และ 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับ ประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
**	แทน	การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
X_1	แทน	การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ
X_2	แทน	การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ
X_3	แทน	การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์
X_4	แทน	การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล
Y_1	แทน	การบริหารหลักสูตร
Y_2	แทน	การเรียนการสอน
Y_3	แทน	การนิเทศภายใน
Y_{11}	แทน	วางแผนการใช้หลักสูตร โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย
Y_{12}	แทน	จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- Y₁₃ แทน นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม
- Y₁₄ แทน พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
- Y₁₅ แทน การจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับเศรษฐกิจและท้องถิ่น
- Y₁₆ แทน มีการนิเทศการใช้หลักสูตร
- Y₁₇ แทน มีส่วนร่วมในการจัดอบรมสัมมนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้
- Y₁₈ แทน มีการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- Y₁₉ แทน มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
- Y₁₁₀ แทน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม
- Y₂₁ แทน จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์
- Y₂₂ แทน จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกการเรียน ตามความสนใจและความถนัด
- Y₂₃ แทน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่พึงปรารถนาไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- Y₂₄ แทน จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้
- Y₂₅ แทน การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด การเผชิญสถานการณ์แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
- Y₂₆ แทน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
- Y₂₇ แทน ร่วมพิจารณาจัดครูเข้าสอนตามชั้น โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความเหมาะสม
- Y₂₈ แทน มีการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และสอนเสริม ให้กับนักเรียนที่เรียนดี

- Y₂₉ แทน ส่งเสริมครู ให้มีการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจาก
พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การร่วมกิจกรรม
และการทดสอบควบคุมในกระบวนการเรียนการสอน
ตามความเหมาะสม
- Y₂₁₀ แทน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนากระบวนการ
เรียนรู้ตามความเหมาะสม
- Y₃₁ แทน สร้างความเข้าใจให้กับครูเรื่องการนิเทศภายในซึ่งมี
จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความร่วมมือ
กิจกรรม การนิเทศทางวิชาการ
- Y₃₂ แทน กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการนิเทศภายในของ
สถานศึกษา
- Y₃₃ แทน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็น
ระบบและต่อเนื่อง
- Y₃₄ แทน สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในสถานศึกษา
ให้เห็นความสำคัญ ของการนิเทศภายใน
- Y₃₅ แทน สืบเสาะหาปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ
นำไปใช้ในการนิเทศภายใน
- Y₃₆ แทน ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของสถานศึกษา
- Y₃₇ แทน ดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่
หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา
- Y₃₈ แทน ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูหลังจากการผ่านการอบรม
หรือศึกษาดูงาน
- Y₃₉ แทน ให้คำแนะนำการนิเทศ / ปรีกษาทางวิชาการแก่ครู หรือผู้ที่
ได้รับ การแต่งตั้งให้เป็นผู้นิเทศ
- Y₃₁₀ แทน นำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ แบ่งการนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

ตอนที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 423 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 423 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

			n=423
สถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	166	39.20
	หญิง	257	60.80
อายุ	ต่ำกว่า 40 ปี	74	17.50
	40 – 50 ปี	164	38.80
	51 ปีขึ้นไป	185	43.70
การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	3.55
	ปริญญาตรี	327	77.30
	สูงกว่าปริญญาตรี	81	19.15

ตารางที่ 3 (ต่อ)

		n=423	
	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง			
	ผู้บริหารสถานศึกษา	103	24.35
	ครูผู้สอน	320	75.65
ประสบการณ์ในการทำงาน			
	ต่ำกว่า 20 ปี	108	25.50
	21- 30 ปี	180	42.60
	31 ปี ขึ้นไป	135	31.90
ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่			
	ขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 121 คน)	236	55.80
	ขนาดกลาง (นักเรียน 121- 300 คน)	132	31.20
	ขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)	55	13.00

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.80 ด้านอายุพบว่าส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.70 รองลงมา มีอายุระหว่าง 40 -50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.80 ด้านวุฒิการศึกษา พบว่ามีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 77.30 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.15 ด้านประสบการณ์ในการทำงานพบว่าส่วนใหญ่มีอายุราชการ ระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.60 รองลงมา มีอายุราชการ 31 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.90 และขนาดของโรงเรียนพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีนักเรียน น้อยกว่า 121 คน คิดเป็นร้อยละ 55.80

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยศึกษา 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีระดับการปฏิบัติ ดังแสดงในตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการ
ตัดสินใจ

n=423			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสาระแกนกลาง ให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น	3.90	0.82	มาก
2. กำหนดลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร	3.91	0.83	มาก
3. ร่วมตัดสินใจในงานต่างๆ ของสถานศึกษา	4.01	0.81	มาก
4. กำหนดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเสนอแนะเทคนิค วิธีการสอนใหม่ ๆ	3.90	0.75	มาก
5. ตรวจสอบคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.80	0.81	มาก
6. พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตร การใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.86	0.83	มาก
7. มีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นวิทยากร สอนอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	3.75	0.87	มาก
8. จัดระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและกระบวนการ เรียนการสอนในสถานศึกษา	3.72	0.84	มาก
9. เสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการแก่สถานศึกษา	3.93	0.79	มาก
10. ร่วมประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทาง แก้ไขปัญหาการเรียน การสอน	4.01	0.78	มาก
รวม	3.88	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ในภาพรวม
มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.65) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่า
มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่
ร่วมตัดสินใจในงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.81) รองลงมา 2 อันดับได้แก่
ร่วมประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.78) และ

เสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการแก่สถานศึกษา ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.79) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ จัดระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.84)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ

n=423

การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. จัดทรัพยากรจากภายนอกเพื่อสนับสนุนดำเนินงานของสถานศึกษา	3.85	0.80	มาก
2. สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ทางเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	3.83	0.80	มาก
3. บริจาคเงินและวัสดุสิ่งของเพื่อจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน	3.45	0.85	ปานกลาง
4. ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา	3.69	0.83	มาก
5. ร่วมพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.81	มาก
6. สนับสนุนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับเพื่อนครู	3.98	0.80	มาก
7. เปิดโอกาสให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน	3.89	0.76	มาก
8. ประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และพัฒนา	3.83	0.79	มาก
9. ประสานงานกับสำนักรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.57	0.95	มาก
10. ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับประชาชนทั่วไปและผู้ปกครองนักเรียน	3.96	0.81	มาก
รวม	3.80	0.63	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ ในภาพรวมมี

การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.80, S.D.= 0.63$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ สนับสนุนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับเพื่อนครู ($\bar{X} = 3.98, S.D.=0.80$) รองลงมา 2 อันดับ ได้แก่ ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับประชาชนทั่วไปและผู้ปกครองนักเรียน ($\bar{X} = 3.96, S.D.= 0.81$) และร่วมพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.93, S.D.= 0.81$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด บริจาคเงินและวัสดุสิ่งของเพื่อจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน คือ ($\bar{X} = 3.45, S.D.= 0.85$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้าน
ผลประโยชน์

n=423

การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. เสนอแนะการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา ให้มี คุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนอื่น	3.97	0.87	มาก
2. เสนอโครงการเพื่อของบประมาณประจำปี	3.97	0.83	มาก
3. สอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของสถานศึกษา	4.26	0.74	มาก
4 .นิเทศเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนของครูและร่วมเป็นกรรมการ	3.86	0.78	มาก
5. จัดทุนการศึกษาให้กับนักเรียน	3.74	0.88	มาก
6.ตรวจสอบการจัดคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.75	0.82	มาก
7.ร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและโครงการพัฒนา	3.82	0.82	มาก
8.ตรวจสอบการใช้งบประมาณปกติและงบประมาณพิเศษที่ได้รับจากภายนอก	3.72	0.93	มาก
9.เป็นกรรมการตรวจสอบกำกับติดตามการใช้จ่ายเงินที่ชุมชนได้บริจาคให้กับ สถานศึกษา	3.67	0.95	มาก
10.ความเห็นชอบแผนการใช้จ่ายเงินและงบประมาณของสถานศึกษา	3.81	0.89	มาก
รวม	3.86	0.66	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= 0.66) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ สอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.74) รองลงมา 2 อันดับได้แก่ เสนอโครงการเพื่อของบประมาณประจำปี ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.83) และเสนอแนะการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนอื่น ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.87) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ เป็นกรรมการตรวจสอบกำกับติดตามการใช้จ่ายเงินที่ชุมชนได้ บริจาคให้กับ สถานศึกษา ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.95)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

n=423

การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ประเมินผลหลักสูตรของสถานศึกษาและปรับปรุงการใช้อย่างเป็นระบบ	3.89	0.80	มาก
2. กำกับติดตามให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน	3.79	0.86	มาก
3. ร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	4.01	0.75	มาก
4. ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.05	0.73	มาก
5. เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของบุคลากรในสถานศึกษา	3.86	0.90	มาก
6. ประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพที่เป็นจริง	4.16	0.71	มาก
7. กำกับติดตามให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนด	3.89	0.79	มาก
8. ร่วมพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาในหลายรูปแบบ	3.95	0.74	มาก
9. จัดทำรายงานประเมินผลตนเองและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน	3.92	0.77	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

n=423			
การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลความ
10. ร่วมนำผลการนิเทศมาตรวจสอบข้อบกพร่องวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไข	3.93	0.75	มาก
รวม	3.95	0.61	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D.=0.61) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ ประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพที่เป็นจริง ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.71) รองลงมา 2 อันดับ ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.05$, S.D. =0.73) และร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.75) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดได้แก่ กำกับติดตามให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.86)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 ในภาพรวม

n=423			
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ด้านการตัดสินใจ	3.88	0.65	มาก
2. ด้านการปฏิบัติการ	3.80	0.63	มาก
3. ด้านผลประโยชน์	3.86	0.66	มาก
4. ด้านการประเมินผล	3.95	0.61	มาก
รวม	3.87	0.59	มาก

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.59) และ

เมื่อพิจารณา ราชดำเนินพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติสูงสุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.61) และรองลงมา 2 อันดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.65) และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.66)

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

ประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศภายใน และสรุปในภาพรวมมีประสิทธิผลดังแสดงในตารางที่ 9 - 12

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตร

n=423			
ด้านการบริหารหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. วางแผนการใช้หลักสูตรโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย	4.00	0.72	มาก
2. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.01	0.75	มาก
3. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม	4.02	0.77	มาก
4. พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.97	0.74	มาก
5. การจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับเศรษฐกิจและท้องถิ่น	3.78	0.78	มาก
6. มีการนิเทศการใช้หลักสูตร	3.71	0.80	มาก
7. มีส่วนร่วมในการจัดอบรมสัมมนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้	3.91	0.75	มาก
8. มีการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.99	0.73	มาก
9. มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	3.86	0.78	มาก
10. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม	3.90	0.78	มาก
รวม	3.92	0.69	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีประสิทธิผลงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.69) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียน การสอนและบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.77) และรองลงมา จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.75) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือมีการนิเทศการใช้หลักสูตร($\bar{X} = 3.71$, S.D.=0.80)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการเรียนการสอน

n=423

ด้านการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิด สร้างสรรค์	3.99	0.74	มาก
2. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อให้ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัด	3.97	0.73	มาก
3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่พึงามไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.09	0.68	มาก
4. จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้	3.83	0.70	มาก
5. การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะการคิด การเผชิญ สถานการณ์ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง	3.97	0.71	มาก
6. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้ พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	4.03	0.75	มาก
7. ร่วมพิจารณาจัดครูเข้าสอนตามชั้น โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความเหมาะสม	3.98	0.77	มาก
8. มีการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และสอนเสริม ให้ให้กับนักเรียนที่เรียนดี	4.09	0.71	มาก
9. ส่งเสริมครู ให้มีการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการ ของผู้เรียน ความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคุมในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม	4.01	0.71	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

n=423

ด้านการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
10. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม	4.01	0.72	มาก
รวม	3.99	0.57	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 มีประสิทธิผลงานวิชาการ ด้านการเรียนการสอน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ มีการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และสอนเสริมให้ให้กับนักเรียนที่เรียนดี ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.71) รองลงมา 2 อันดับได้แก่ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ต่างๆ ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่พึงปรารถนาไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.68) และส่งเสริมครู ให้มีการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคุม ในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.70)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 ด้านการนิเทศภายใน ในภาพรวม

n=423

ด้านการนิเทศภายใน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สร้างความเข้าใจให้กับครูเรื่องการนิเทศภายในซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความร่วมมือ กิจกรรม การนิเทศทางวิชาการ	3.90	0.75	มาก
2. กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการนิเทศภายในของสถานศึกษา	3.92	0.70	มาก
3. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	3.80	0.80	มาก
4. สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน	3.86	0.75	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

n=423

ด้านการนิเทศภายใน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
5.สำรวจสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการนิเทศภายใน	3.87	0.79	มาก
6.ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของสถานศึกษา	3.94	0.80	มาก
7.ดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา	3.91	0.75	มาก
8.ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูหลังจากการผ่านการอบรมหรือศึกษาดูงาน	3.90	0.78	มาก
9 ให้คำแนะนำการนิเทศ / ปรีกษาทางวิชาการแก่ครู หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นิเทศ	3.90	0.76	มาก
10 นำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาต่อไป	4.03	0.75	มาก
รวม	3.90	0.64	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต1 มีประสิทธิภาพงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.64) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ นำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาต่อไป ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.75) รองลงมา 2 อันดับได้แก่ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.94$,S.D. = 0.80) และ กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการนิเทศภายในของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.70) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการและเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.80)

ตารางที่ 12 สรุปประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

n=423

ประสิทธิผลงานวิชาการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ด้านการบริหาร หลักสูตร	3.92	0.69	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	3.99	0.57	มาก
3. ด้านการนิเทศภายใน	3.90	0.64	มาก
รวม	3.94	0.59	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีประสิทธิผลงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.57) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.69) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือด้านการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.64)

ตอนที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

การทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson 'S Product Moment Correlation Coefficient) ทดสอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศภายใน และสรุปในภาพรวมมีประสิทธิผล ดังแสดงในตาราง 13-16

ตารางที่ 13 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงานวิชาการ
ด้านการบริหารหลักสูตร (Y_1)

n=423

ประสิทธิผลงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร (Y_1)		การบริหารแบบมีส่วนร่วม			
		X_1	X_2	X_3	X_4
1.	Y_{11}	0.639**	0.631**	0.652**	0.648**
2.	Y_{12}	0.649**	0.618**	0.635**	0.591**
3.	Y_{13}	0.655**	0.655**	0.648**	0.642**
4.	Y_{14}	0.692**	0.642**	0.656**	0.666**
5.	Y_{15}	0.650**	0.610**	0.621**	0.611**
6.	Y_{16}	0.643**	0.652**	0.673**	0.687**
7.	Y_{17}	0.618**	0.626**	0.614**	0.671**
8.	Y_{18}	0.592**	0.603**	0.595**	0.625**
9.	Y_{19}	0.659**	0.656**	0.665**	0.683**
10.	Y_{110}	0.642**	0.660**	0.654**	0.702**
รวม		0.775**	0.767**	0.776**	0.790**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 13 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ(X_1) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร (Y_1) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ (X_2) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร (Y_1) ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์(X_3) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร (Y_1) ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านประเมินผล (X_4) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร (Y_1) ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

ตารางที่ 14 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงานวิชาการ
ด้านการเรียนการสอน (Y_2)

n=423

ประสิทธิผลงานวิชาการ		การบริหารแบบมีส่วนร่วม			
ด้านการเรียนการสอน(Y_2)		X_1	X_1	X_1	X_1
1.	Y_{21}	0.555**	0.562**	0.554**	0.624**
2.	Y_{22}	0.547**	0.531**	0.541**	0.624**
3.	Y_{23}	0.473**	0.451**	0.444**	0.495**
4.	Y_{24}	0.499**	0.488**	0.583**	0.518**
5.	Y_{25}	0.553**	0.568**	0.544**	0.605**
6.	Y_{26}	0.613**	0.615**	0.614**	0.652**
7.	Y_{27}	0.611**	0.596**	0.575**	0.661**
8.	Y_{28}	0.534**	0.499**	0.504**	0.574**
9.	Y_{29}	0.631**	0.585**	0.602**	0.647**
10.	Y_{210}	0.655**	0.638**	0.653**	0.665**
รวม		0.711**	0.694**	0.692**	0.761**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 14 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ (X_1) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการเรียนการสอน (Y_2) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ (X_2) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการเรียนการสอน (Y_2) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ (X_3) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการเรียนการสอน (Y_2) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านประเมินผล (X_4) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการเรียนการสอน (Y_2) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

ตารางที่ 15 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงานวิชาการ
ด้านการนิเทศภายใน

n=423

ประสิทธิผลงานวิชาการ ด้านการนิเทศภายใน (Y_3)		การบริหารแบบมีส่วนร่วม			
		X_1	X_2	X_3	X_4
1.	Y_{31}	0.667**	0.622**	0.673**	0.701**
2.	Y_{32}	0.604**	0.613**	0.609**	0.656**
3.	Y_{33}	0.614**	0.610**	0.620**	0.635**
4.	Y_{34}	0.625**	0.621**	0.624**	0.668**
5.	Y_{35}	0.636**	0.620**	0.614**	0.666**
6.	Y_{36}	0.561**	0.584**	0.549**	0.632**
7.	Y_{37}	0.580**	0.603**	0.588**	0.674**
8.	Y_{38}	0.562**	0.569**	0.557**	0.616**
9.	Y_{39}	0.580**	0.610**	0.592**	0.654**
10	Y_{310}	0.461**	0.536**	0.520**	0.593**
รวม		0.697**	0.713**	0.703**	0.768**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 15 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ(X_1) กับประสิทธิผลของงานวิชาการนิเทศภายใน (Y_3) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติการ(X_2) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน (Y_3) ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ (X_3) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน (Y_3) ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านประเมินผล(X_4) กับประสิทธิผลของงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน (Y_3) ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกรายข้อ

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสระบุรี เขต 1 ในภาพรวม

n=423

ประสิทธิผลงานวิชาการ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม				
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	รวม
1. ด้านการบริหารหลักสูตร(Y ₁)	0.775**	0.767**	0.776**	0.790**	0.845**
2. ด้านการเรียนการสอน (Y ₂)	0.711**	0.694**	0.692**	0.761**	0.777**
3. ด้านการนิเทศภายใน (Y ₃)	0.697**	0.713**	0.703**	0.768**	0.782**
รวม	0.791**	0.788**	0.787**	0.838**	0.871**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 16 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการตัดสินใจ(X₁) กับประสิทธิผลงานวิชาการ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านของงานวิชาการพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการปฏิบัติการ(X₂) กับประสิทธิผลของงานวิชาการ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านของงานวิชาการพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านผลประโยชน์(X₃) กับประสิทธิผลของงานวิชาการ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านของงานวิชาการพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับ มากทุกด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการประเมินผล(X₄) กับประสิทธิผลของงานวิชาการในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านของงานวิชาการพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ 17 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผล
ของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสระบุรี เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตร

n=423

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ประสิทธิผลงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)
1. ด้านการตัดสินใจ (x_1)	0.775**
2. ด้านปฏิบัติการ (x_2)	0.767**
3. ด้านผลประโยชน์ (x_3)	0.776**
4. ด้านการประเมินผล (x_4)	0.790**
รวม	0.845**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 17 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
สำนักงานการศึกษาสระบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหาร
หลักสูตร (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น
0.845 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านด้านการประเมินผล(X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
สูงสุดเป็น 0.790 รองลงมาคือด้าน ด้านผลประโยชน์(X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น
0.776 และด้านการตัดสินใจ(X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.775

ตารางที่ 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กับ
ประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสระบุรี เขต 1 ด้านการเรียนการสอน

n=423

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ประสิทธิผลงานวิชาการ ด้านการเรียนการสอน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)
1. ด้านการตัดสินใจ (x_1)	0.711**
2. ด้านปฏิบัติการ (x_2)	0.694**
3. ด้านผลประโยชน์ (x_3)	0.692**
4. ด้านการประเมินผล (x_4)	0.761**
รวม	0.777**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 18 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานการศึกษาสระบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียนการสอน (Y_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.777 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านด้านการประเมินผล (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเป็น 0.761 รองลงมาคือด้านการตัดสินใจ(X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.711 และ ด้านปฏิบัติการ(X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.694

ตารางที่ 19 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสระบุรี เขต 1 ด้านการ นิเทศภายใน

n=423

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ประสิทธิผลงานวิชาการ ด้านการนิเทศภายใน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)
1. ด้านการตัดสินใจ (x_1)	0.697**
2.ด้านปฏิบัติการ (x_2)	0.713**
3.ด้านผลประโยชน์ (x_3)	0.703**
4.ด้านการประเมินผล (x_4)	0.768**
รวม	0.768**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 19 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานการศึกษาสระบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการนิเทศ ภายใน (Y_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.782 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านด้านการประเมินผล(X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเป็น 0.768 รองลงมาคือด้านปฏิบัติการ(X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.713 และด้าน ผลประโยชน์(X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.70

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสาระสำคัญที่จะสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะจาก การวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงาน วิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

สมมติฐานในการวิจัย

ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในระดับสูง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 139 แห่ง จำนวนประชากรทั้งหมด 2,060 คน กลุ่มตัวอย่างในการ วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 423 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980) ซึ่งกล่าวไว้ 4 ด้าน 1) การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 แบบวัดประสิทธิภาพผลงานวิชาการ กำหนดระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับการแนะนำปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาและในการสร้างเครื่องมือจำนวน 5 ท่านช่วยตรวจสอบและเสนอแนะข้อบกพร่อง แบบสอบถามที่สร้างมาแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.98 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน แล้วดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 423 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามจำนวน 423 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทำบรรณาธิการ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อหาค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพผลงานวิชาการ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด 423 ฉบับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา 103 คน ครูผู้สอน 320 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมา มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์ ระหว่าง 21- 30 ปี มาจากโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนน้อยกว่า 121 คน พอสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีดังนี้

1.1 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ร่วมตัดสินใจในงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา รองลงมา 2 อันดับ ร่วมประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการเรียน การสอน และเสนอแนะการพัฒนางานวิชาการให้แก่สถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ จัดระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.2 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สนับสนุนสร้างขวัญกำลังใจการทำงานให้กับครู รองลงมา 2 อันดับ ได้แก่ ประสานความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองนักเรียน และร่วมพัฒนาครู และบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ บริจาคเงินและวัสดุสิ่งของเพื่อจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน

1.3 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของสถานศึกษารองลงมา 2 อันดับ ได้แก่ เสนอโครงการเพื่อของบประมาณประจำปี และเสนอแนะการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนอื่นๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ เป็นกรรมการตรวจสอบกำกับติดตามการใช้จ่ายเงินที่ชุมชนได้บริจาคให้กับสถานศึกษา

1.4 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง รองลงมา 2 อันดับ ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ กำกับติดตามให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน

สรุปเมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในมาก ทั้ง 4 ด้าน

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพงานวิชาการทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน สรุปในภาพรวม มีดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ โดยในเรื่องการ จัดทำโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา มีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาเป็นการบริหารหลักสูตร ส่วนในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพต่ำสุด

2.2 ประสิทธิภาพงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ โดยในเรื่องการสอนซ่อมเสริม ให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อนและสอนเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนดี มีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาเป็นการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่ค้ำจุนไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนในเรื่อง จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ มีประสิทธิภาพต่ำสุด

2.3 ประสิทธิภาพงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกรายข้อ โดยในเรื่อง การนำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาต่อไป มีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาเป็นการทำให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนในเรื่อง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพต่ำสุด

สรุปได้ว่าประสิทธิภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายด้าน โดยงานวิชาการด้านการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาเป็นงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ส่วนงานวิชาการด้าน การนิเทศภายใน มีประสิทธิภาพต่ำสุด

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ทดสอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการ ทั้ง 3 ด้าน 1) ด้านการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน และ 3) ด้านการนิเทศภายใน สรุปในภาพรวมได้ดังนี้

3.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการตัดสินใจ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์กันระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการปฏิบัติการกับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านผลประโยชน์ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ระดับ มากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ระดับมาก ทุกข้อย

3.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการตัดสินใจกับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ระดับมาก ทุกข้อย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการปฏิบัติการ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้าน การเรียนการสอน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านผลประโยชน์กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบที่มีความสัมพันธ์กันระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียน การสอน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ระดับมากทุกรายข้อ

3.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการตัดสินใจ กับประสิทธิผลการนิเทศภายใน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ระดับ มาก ทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการปฏิบัติการ กับประสิทธิผลการนิเทศภายใน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านผลประโยชน์กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความสัมพันธ์กันระดับมากทุกรายข้อ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการนิเทศในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ระดับมากทุกรายข้อ

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านของประสิทธิผลงานวิชาการ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับมากเช่นกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิของผลงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

1.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ ลิ้มเล็งเลิศ (2544 : 13) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม ไว้ว่าผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ถึงแม้ว่าผู้บริหารสามารถที่จะตัดสินใจ ได้เองก็ตาม แต่การปฏิบัติงานต่าง ๆ นั้น ต้องอาศัยผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน การให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติมากทุกข้อ โดยข้อที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับสูงสุดคือ ร่วมตัดสินใจในงานต่างๆ ของสถานศึกษา ร่วมประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาคำถามการเรียนการสอนและเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการแก่สถานศึกษา ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา โดยปกติการบริหารงานวิชาการจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยผู้ร่วมงาน ทุกฝ่าย ถ้าผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจในงานต่างๆ ของสถานศึกษาก็จะส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเชิด สุขภิรมย์ (2541: 12) ได้กล่าวไว้ว่าการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนให้กิจกรรมต่าง ๆ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องให้บุคคลได้มีส่วนรับรู้ขั้นตอน หรือเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร และรวมทั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย ซึ่งจะทำการกิจกรรมหรืองานปฏิบัติที่นั้นเกิดประสิทธิผลสูงสุด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาตนเอง และสอดคล้องกับ สิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550 : บทนำ) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมตัดสินใจมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหาร ผู้กำกับนโยบายนักการเมืองและผู้ที่อยู่ในฐานะสำคัญในสังคม ตลอดจนการตัดสินใจของบุคคล การตัดสินใจจึงจำเป็นมากสำหรับนำไปใช้ในกิจกรรมที่แต่ละบุคคลกระทำอยู่ และการตัดสินใจยังเป็นกระบวนการทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลายๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาและประเมิน อย่างดีแล้วว่าเป็นแนวทางให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

นอกจากประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแล้ว ยังมีประเด็น เรื่องการเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาคำถามการเรียนการสอน ทั้งนี้การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้สมาชิกได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนทัศนะและความรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ให้สูงขึ้น

การเสนอแนะการพัฒนางานวิชาการของบุคลากรยังเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในการบริหาร สอดคล้องกับ ปรีชา บุญอนันต์(2544: 7) กล่าวว่า การพัฒนางานวิชาการหมายถึง งานในหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมและ

พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้งานวิชาการมีคุณภาพและความเจริญก้าวหน้าสูงขึ้น

1.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญส่ง แก้วอินทร์ (2546:18) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติการมีส่วนสร้างพลังจิตให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่ายินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง นอกจากนี้การมีส่วนร่วมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคล สนับสนุนเป้าหมายตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมขององค์การด้วย

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการสูงสุดคือ สนับสนุนการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับครู ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับประชาชนทั่วไป และผู้ปกครองนักเรียน และร่วมพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สอดคล้องกับ ปรัชญา กล่าวผจญ (2543:181) ได้กล่าวว่า บุคลากรและครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพหากโรงเรียนได้ครูมีขวัญกำลังใจสูงครูมีความรู้ความสามารถ ยืนยันมั่นเพียรตั้งใจทำงานมีความรับผิดชอบก็จะส่งผลให้คุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับดี

1.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ (2544:37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสมาชิกในสังคมที่กว้างขวางเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนารวมทั้งมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากผลของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในผลประโยชน์สูงสุดคือ สอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของสถานศึกษา เสนอโครงการเพื่อของงบประมาณประจำปี และเสนอแนะการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้แสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ในการให้สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสุข และเป็นคนเก่ง (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา,2545) ซึ่งย่อมหมายถึงการมีชีวิตที่ปลอดภัยและร่วมสร้างสังคมที่ปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสำเร็จผลหรือไม่เพียงไร

ย่อมขึ้นอยู่กับความสุขในการเรียนรู้ และการมีชีวิตที่ได้รับความคุ้มครอง ให้มีความปลอดภัยมีความรู้ที่อบอุ่นมั่นใจทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ในภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สนธิ ไทยกล้า 2549:45) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล จึงจะทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา

2.1 ประสิทธิภาพงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจมีผลมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.: 16-17) มาตรา 28 กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรเป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งความรู้ ความคิด ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ตามมาตรา 30 ที่กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูผู้สอน สามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งจากการประกาศใช้มาตรา 28 และมาตรา 30 ดังกล่าวนี้นี้ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาครูเกี่ยวกับใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ประสิทธิภาพงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุประวีณ์ สุนย์ตะคุ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจมีผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ บุคลากรทุกฝ่าย การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและท้องถิ่น สถานศึกษามีการนิเทศการใช้หลักสูตร ตลอดจนมีการนิเทศการใช้หลักสูตร และมีการจัดอบรมสัมมนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษามีการจัดทำ

หลักสูตรเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรความเหมาะสมจึงทำให้งานด้านหลักสูตรมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

2.2 ประสิทธิภาพงานวิชาการด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และสอนเสริมให้ให้กับนักเรียนที่เรียนดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนะ เส็งเรียบ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลและประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครอยู่ในระดับมาก ในด้านการสอนซ่อมเสริมให้กับของนักเรียนที่เรียนอ่อนและสอนเสริมให้ให้กับนักเรียนที่เรียนดี มีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพจิตร นาคแย้ม (2545: 34) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การดำเนินการสอนซ่อมเสริมเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ ที่ครูจะต้องศึกษาทำความเข้าใจทุกขั้นตอนของการสอนซ่อมเสริม การวินิจฉัยข้อบกพร่องของนักเรียน ศึกษารูปแบบการสอน คุณลักษณะของนักเรียน และครูที่จะสอนซ่อมเสริม ไปจนถึงการกำหนดเวลาสถานที่ เวลาแหล่งเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ และวิธีการสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยให้ครูสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี การสอนจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะทำความเข้าใจในวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือนักเรียนให้มีผลการเรียนดีขึ้น และขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนตั้งแต่ครูประจำชั้น หัวหน้าหมวดวิชา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายสนับสนุนการสอน ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนด้วย ทั้งนี้ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการดำเนินการเพื่อที่จะได้ทราบว่าการจัดการสอนซ่อมเสริมของโรงเรียนได้ผลเพียงไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร จะได้ร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

2.3 ประสิทธิภาพงานวิชาการด้านนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากทุกข้อ อาจมีผลมาจากผู้บริหารศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการต่าง ๆ กัน เช่น งานด้านการบริหารหลักสูตร งานด้านการเรียนการสอน และงานด้านการวัดและประเมินผล งานด้านสื่อการเรียนการสอน และการนิเทศภายใน เป็นต้น ในด้านเกี่ยวกับการมีนำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาต่อไป มีประสิทธิผลสูงสุด รองลงมาเป็นการให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนประเด็นการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีประสิทธิผลต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนะ เส็งเรียบ (2545 :124) ได้กล่าวว่า ตามสภาพความเป็นจริงในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนถึงแม้โรงเรียนจะได้กำหนดนโยบายและมาตรการ การนิเทศไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน อีกทั้ง

หน่วยงานเบื้องต้นเช่น สำนักงานประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานประถมศึกษาอำเภอ จะได้เร่งรัดให้โรงเรียนจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ แต่ในทางปฏิบัติจริงครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศมากนัก และที่สำคัญผู้บริหารไม่ติดตามผลต่อเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล ปิยภัณฑ (2532:7) ที่พบว่า การดำเนินงานนิเทศในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการดำเนินงานอย่างไม่เป็นระบบไม่ต่อเนื่องขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพจึงส่งผลให้ประสิทธิผลงานด้านการนิเทศอยู่ในระดับมากในลำดับต่ำสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ กับประสิทธิผลงานวิชาการ แต่ละด้านซึ่งนำมาอภิปรายได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารหลักสูตร การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจกับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในลักษณะต่างๆ (กรมวิชาการ, 2545ก: 7-27) ดังนี้

- 1) การเตรียมความพร้อมได้แก่ สร้างความพร้อม ได้แก่ สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาบุคลากรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2) การจัดทำหลักสูตรโรงเรียนได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการใช้หลักสูตรของโรงเรียน
- 5) การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล โดยคณะกรรมการนิเทศในโรงเรียน มีเอกสารดำเนินงานเป็นปัจจุบัน 6) การสรุปผลการดำเนินงาน มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร และ
- 7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลมาแก้ปัญหาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 ด้านการเรียนการสอน การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ กับประสิทธิผลดำเนินงานวิชาการด้านการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ

จรงค์ษ์ ชันรักษา (2547: บทนำ) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ต้องปรับปรุง ตนให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จำเป็นต้องดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่ได้วางไว้ การที่จะให้โรงเรียนมีคุณภาพที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนที่เล็งเห็นถึงความสำเร็จของบุคลากรมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนและงานด้านวิชาการ โดยถือว่าเป็นงานหลักในการบริหารโรงเรียน เพราะมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนพิจารณาได้จากผลงานที่มีคุณภาพ และชื่อเสียงผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน หลักสูตร วิธีการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และสิ่งสำคัญที่สุดคือ การพัฒนาบุคลากร ครู อาจารย์ ให้เพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจทำได้โดยการประชุมสัมมนาวิชาการ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ตลอดจนการลาไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้กล่าวได้ว่าการพัฒนาครูมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา

3.3 ด้านการนิเทศภายใน การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ กับ ประสิทธิภาพดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศ มีความสัมพันธ์กันระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิด ประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจ ให้กับครูเรื่องการนิเทศภายในซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ความร่วมมือกับ กิจกรรมการนิเทศทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มี การสร้างความเข้าใจให้กับ ครูเรื่องการนิเทศภายใน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาจัดการเรียนการสอน ให้ความร่วมมือกับ กิจกรรมการนิเทศทางวิชาการ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุประวีณ์ สุนย์ตะคุ (2548:46) การนิเทศการศึกษาเป็นความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูเพื่อที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนเป็น ความร่วมมือร่วมใจและประสานงานร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศนิเทศในการพัฒนา ปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไป ตามหลักสูตร

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ กับประสิทธิภาพ งานวิชาการ แต่ละด้านซึ่งนำมาอภิปรายได้ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารหลักสูตร การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการ มีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มี การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สนิท ไทยกล้า (2549:8) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ให้มีความเหมาะสมกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น โดยจัดทำ โครงสร้างและสาระต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้ในการบริหารหลักสูตร นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้ หลักสูตร และทำการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

4.2 ด้านการเรียนการสอน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และส่งเสริมให้ครูผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ทั้งนี้สอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รัตน์ (2547: 5) ได้ให้แนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการสอนของครูให้เด็กเกิดพัฒนาการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ทำแผนการจัดการเรียนรู้ตาม สาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจความถนัดของผู้เรียน 3) ฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ 4) การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหา 5) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 6) ส่งเสริมให้รักการอ่าน การใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 7) ปลูกฝังค่านิยมที่ดี มีคุณธรรม มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8) จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้ 9) นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และ 10) จัดให้มีการนิเทศในกลุ่มสาระต่างๆ เน้นการนิเทศแบบร่วมมือช่วยเหลือกันแบบ กัลยาณมิตร

4.3 ด้านการนิเทศภายใน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มี

การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และการจัดการเรียนรู้
ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดเผชิญสถานการณ์แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

ทั้งนี้สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก: 34-35) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของ
ผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอน คือ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหา
สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิดการ
จัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ออก
ประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การ
ผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและลักษณะอันพึง
ประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม โดยจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้
เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครองชุมชนท้องถิ่น
เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ กับประสิทธิผล
งานวิชาการ แต่ละด้านซึ่งนำมาอภิปรายได้ดังนี้

5.1 ด้านการบริหารหลักสูตร การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา
ด้านการมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหาร
หลักสูตร มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิด
ประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม
การนิเทศการใช้หลักสูตร และติดตามการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรลักษณ์ โกมล (2548:33) ได้สรุปไว้ว่า
การบริหารหลักสูตรที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการควรมีดังนี้ 1) รวบรวมเอกสารหลักฐานและ
วัสดุต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร 2) รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับสถานศึกษาและ
ชุมชน 3) ทำความเข้าใจหลักสูตรและภารกิจที่จะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร 4) จัดสาระ
ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 5) จัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 6) ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรใน
สถานศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนทราบ 7) ดำเนินการใช้หลักสูตรตามที่วางไว้
มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน 8) สรุปผลการใช้หลักสูตรและ
การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

5.2 ด้านการเรียนการสอน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิด ประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม การพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และส่งเสริมให้ครูผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน ได้พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

ทั้งนี้สอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542: 12-13) กล่าวว่า บทบาทครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้ 1) การเตรียมการประกอบด้วยการศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนการเตรียมแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า จัดทำแผนการสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ไว้อำนวยความสะดวก เตรียมการวัดและประเมินผลให้ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้และครอบคลุมกระบวนการ 2) บทบาทด้านการดำเนินการ เป็นบทบาทขณะที่ยุ่เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วยการเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น สนับสนุนและเสริมแรงให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ติดตามตรวจสอบการทำงาน ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร และ 3) บทบาทด้านการประเมินผล ผู้สอนจะต้องดำเนินการตรวจสอบว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้บรรลุตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อน ถึงขั้นตอนการวัด และประเมินผลทุกครั้งและการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้านโดยเน้นการวัด จากสภาพจริง จากการศึกษาปฏิบัติและจากแฟ้มสะสมงาน โดยอาจกำหนดผู้ประเมินเป็นผู้เรียนหรือ ผู้ปกครองร่วมด้วยก็ได้

5.3 ด้านการนิเทศภายใน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิด ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจ ให้กับครูเรื่องการนิเทศภายในซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความร่วมมือ กับกิจกรรมการนิเทศทางวิชาการ และควรสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในสถานศึกษาให้ ความสำคัญของการนิเทศภายใน

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันสนีย์ หอมจันทร์ (2550:25) กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการแสดงถึงการปรับปรุงสถานการณ์ทางการเรียนการสอน (teaching –learning situation) และเงื่อนไขที่มีผลและการประเมินผลการเรียนต่อการเรียนการสอน การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นบทบาททางการบริหารซึ่งรวมทั้งภาวะผู้นำการปรับปรุงและการประเมินการเรียนการสอน การนิเทศภายในสถานศึกษาอาจหมายถึงกระบวนการที่นำไปสู่การปรับการสอนโดยทำงานร่วมกับครูอาจารย์และนักเรียนเป็นกระบวนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้รู้จักช่วยตนเองเพื่อพัฒนาการสอน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการ แต่ละด้านซึ่งนำมาอภิปรายได้ดังนี้

6.1 ด้านการบริหารหลักสูตร การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม และการนิเทศการใช้หลักสูตร

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ ตั้งพานิชวงศ์ (2551 : 23) กล่าวไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 สารระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ ความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่าง ๆ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน บริหารจัดการการใช้หลักสูตร นิเทศ ติดตามและประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

6.2 ด้านการเรียนการสอน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และร่วมพิจารณาจัดครูเข้าสอนตามชั้น โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสม

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ ตั้งพานิชวงศ์ (2551:29) สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่ผู้สอนได้จัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้สอนจะต้องทำแผนการสอนอย่างดี ประกอบด้วยการจัดตารางสอน การจัดทำแผนการสอน และการจัดครูเข้าสอนแทนตามความเหมาะสม

6.3 ด้านการนิเทศภายใน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล กับประสิทธิผลงานวิชาการด้านการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละรายชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก ถ้าต้องการให้เกิดประสิทธิผลการ ดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจกับครูเรื่องการนิเทศภายในซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความร่วมมือกับกิจกรรมการนิเทศทางวิชาการ และควรดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา

ทั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปรีชา บุญอนันต์ (2544:22) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญของงานนิเทศภายใน ควรจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนโดยวางแผนร่วมกันกับครูดำเนินการนิเทศภายในเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมศักดิ์ อินทร์รัตน์ (2547:7) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายหน้าที่ของการนิเทศภายในสถานศึกษา การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา กับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิผลงานวิชาการ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลงานวิชาการในระดับมาก

การบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมประเมินผลอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ต้องพัฒนา คือด้านการมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ เป็นรายชื่อได้แก่การบริจาคเงินและวัสดุสิ่งของเพื่อจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญด้วยการบริจาคเงินและวัสดุสิ่งของ เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายที่ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการได้สนับสนุนสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับเพื่อนครูรวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับประชาชนทั่วไปและผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารควรส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้บริหารควรส่งเสริม การการสอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรตระหนักและให้ความสำคัญของสถานศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงานวิชาการ ของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของนักวิชาการคนอื่น ๆ รวมทั้งเพิ่มการศึกษางานวิชาการด้านอื่น ๆ เช่น ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ควรวิจัย ปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการคนอื่น ๆ เช่น แนวคิดของพุตตี (Putti, 1987: 312-318) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม ใน 3 รูปแบบ 1) แบบสแกนลอน (ทำงานเป็นทีมระหว่างคนงานกับผู้บริหาร) 2) เจเคกรูป (จัดตั้งกลุ่มอิสระเล็ก ๆ มีอำนาจเด็ดขาด) 3) การปรึกษา ตามสายบังคับบัญชา (เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ)

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ โดเยี่ยม. (2547). สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2544) .หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ .(2546 ก) การจัดระบบบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงสร้าง
ใหม่ของ กระทรวงศึกษาธิการ.[ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก
www.once.go.th/urgent/act/no03.pdf.
- กระทรวงศึกษาธิการ 2551. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กมล ภูประเสริฐ. (2544) . การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ก.พล.
- กมล ศิริสง.(2545). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
เขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1, สำนักงาน. (2552) . ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา
2552. สระบุรี : ผู้แต่ง. (อึดสำเนา).
- _____. (2552) ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2552. สระบุรี: กลุ่มนโยบาย
และแผนคณะ.
- กรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2540 ก) .แนวทางปฏิรูปการศึกษา.กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน.(ม.ป.ป.)พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
_____. (2547).คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
การศาสนา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม.(2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์.

- จินตนา จันทวงษ์. (2546). การมีส่วนร่วมของพนักงานครูในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- จุไรลักษณ์ โกมล. (2548). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จรงค์ษ์ ขันรักษา.(2547). ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารและครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏจันทรเกษม .
- ชาติรี ตำราญ. (2545). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา เล่ม 1 กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัตน. (2547). การบริหารวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). ฝ่ายสำนักงานเทคโนโลยี ทาง การศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ.(2546).เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ: เทพเนรมิต การพิมพ์.
- ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร: การศึกษาพหุกรณี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐิกา วอแพง. (2548). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ถวิล มาตรฐาน. (2545). การปฏิรูปการศึกษา: โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: เสมอธรรม แอคซีส แอดเวอร์ไทซิ่ง แอนเจนซี.
- ทักษิณ อารยะจารุ .(2548). การศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหาร สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทิสนา เขมมณี, และคนอื่น ๆ (2545). กระบวนการเรียนรู้ความหมายแนวทางพัฒนาและปัญหา ข้อใจ. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ธงชัย สันติวงษ์,และชัยศ สันติวงษ์.(2541). หลักการจัดการ . พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- นิคม ชมพู่หลง. (2545). **วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นุมนวล กะตะศิลา. (2549). **ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). **การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- บุญส่ง แก้วอินทร์. (2546). **การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏราชนครินทร์.
- ประวิทย์ วงษ์แก้ว. (2546). **ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรัชญา กล้าผจญ. (2543). **ขวัญและกำลังใจของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันสุขภาพจิต**. กรุงเทพฯ : กรมสุขภาพจิต.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). **การบริหารงานวิชาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- _____. (2545). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- _____. (2546). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ผ่องพรรณ ลิ้มเล็งเลิศ. (2544). **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พัฒนะ เล็งเรียบ (2545: บทคัดย่อ) **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพผลการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ไพจิตรานา นาคเข้ม (2545: 34) **การพัฒนาการสอนซ่อมเสริมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี**. สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มันทนา เป็งจันทร์. (2544). **การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มานิต โตเผือก. (2549). สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- เมตต์ เมตต์การ์ณจิต. (2547). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ
การศึกษาประจำ โรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุจิ ภู่อาระ, และจันทราณี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
บุ๊ค พอยท์.
- รุ่งทิพย์ ตั้งพานิชวงศ์. (2551). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปกครอง
นักเรียนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิฒนพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท.
- _____. (2545). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิต จำกัด.
- วรรณนา พงษ์วงษ์. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิสุภาพองค์การกับประสิทธิผล
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธรศาสนาแห่งชาติ.
- วิชาการ, กรม. (2542) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2545ก). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). โรงเรียน: องค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- วีระพันธ์ สิทธิพงศ์. (2551) เอกสารประกอบการสอน ผู้นำทางวิชาการและพัฒนาหลักสูตร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สนิท ไทยกกล้า. (2549). การมีส่วนร่วมของการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู ภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- สวัสดิ์ แก้วชนะ. (2544). บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงาน ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ริพัฒน์ ลากจิตร (2550: บทนำ) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สุบิน จันทะนันท์. (2543) . การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุประวีณ์ สุนย์ตะคุ. (2548) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2545) . หลักการนิเทศการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์.(2547). ความคิดและภูมิปัญญาไทยด้านการศึกษา (Thai Wisdom in education). พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สุมาลี จันทร์ชลอ. (2543). การวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ ฯ : พิมพ์ดี.
- สุรัชย์ เทียนขาว. (2545) . แนวทางและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. โครงการวิจัยสถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สุวิมล เปลื้องกระโทก . (2546) . การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเพชรบุรีพิทยาลงกรณ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543) . แนวคิดและการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุทธิพงษ์ ชัยกมล. (2543). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อการสอน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเดช สีแสง. (2543) คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.
- สมยศ อัมพันศิริ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546ข). การจัดระบบการศึกษาใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ. [ออนไลน์] www.once.go.th/urgent/ac/no03.Pdf.
- อาภาพรรณ สุสันหกนก. (2544). ความต้องการและยอมรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองครุศาสตร์ในจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ. (2544). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 6 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏ เพชรบุรีวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM). บทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ: กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา.
- อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ. (2544) . การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Bobbett, Gordon C., & Russell L, French. (1992). **Evaluating Climate in Nine “Good” High Schools in Tennessee.** Kentucky and North Carolina. November 9.
- Cohen, J.M. & N.T. (1980). **Uphoff, Participation’s Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity.** World Development. 8(3) : 213 – 218.
- Davis, K. & J. Newstrom. (1985). **Human behavior at work** : Organizationl behavior. New York: McGraw – Hill.
- Dunn, S E. & Kelley J.R. (1973). **Management essentials**: resource. New York : McGraw – Hill Book Co.

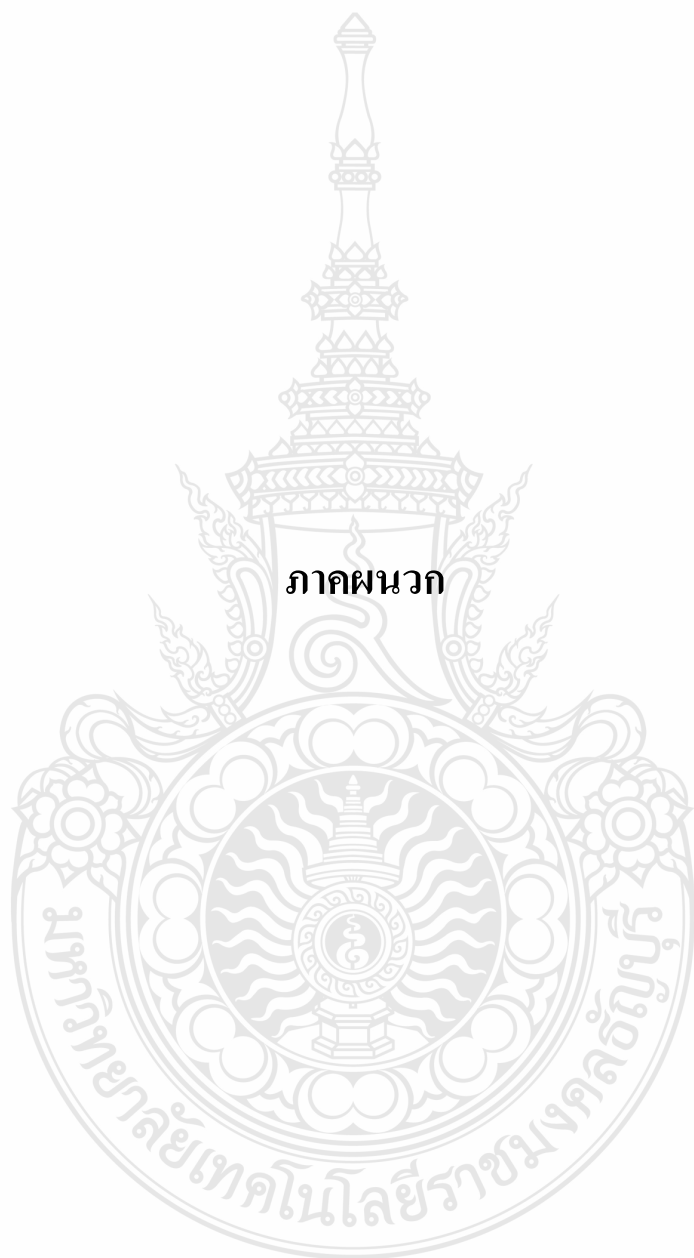
- Glickman, C.D., (1981). **Development supervision** : Alternative practices for helping teacher Improve instruction. Alexandria, Va : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Gustavo, W.C. (1992). **The meaning of participation** . In Brand. Perter charies Community Participation, Proceeding Cabinet Intemation. Seminar. Colombia. Habited.
- Goldhammer, Robert. Et. Al., (1980). **Clinical supervision**. New York : Holt Rinehart And Winton.
- Goodhart, William Harold. (1991, January). **The instrumental and expressive characteristics of public secondary schools and effectiveness**. Dissertation Abstracts International, 51(8), 2214-A.
- Hack, W.G., Candoli, I.C., & Ray, J.R. (1995). **School business administration** : A planning approach (5 ed .) Boston : Allyn and Bacon.
- Harris, B. M. , (1985). **Supervisory behavior in education**. (2 ed.) Englewood Cliffs, N. J:Prentice – Hall.
- Kaplan, L. (1992). **Education and the family**. New York :All and Bacon.
- Parker, Glenn M. (1990). **Team Players and Teamwork**. San Francisco : Jossey Bass.s.
- Putti, Joseph M. (1987). **Management** : A Functioni Approach. Singapore : McGraw – Hill.
- Minudin, O.B., (1987). **The role of secondary school principal as perceived by secondary school Principals in Sabah**, Malaysia. Dissertation Abstracts International 47 (January 1987): 2403 – A.
- Meegan, E.A.(1986, October 4). **Partipation in planning and quality of catholic Elementally School in Milwaukee**. Dissertation Abstracts International, 47.
- Ridcout, F.D. (1997). **School – Based Management for Small Schools In Newf0undland and Labrador**, Dissertation Abstracts International. 57 (8):3348 ; February, 1997.
- Schuler, B.L. (1990). **Citizen participation in Education decision making**. Minnesota: University of Minnesota.

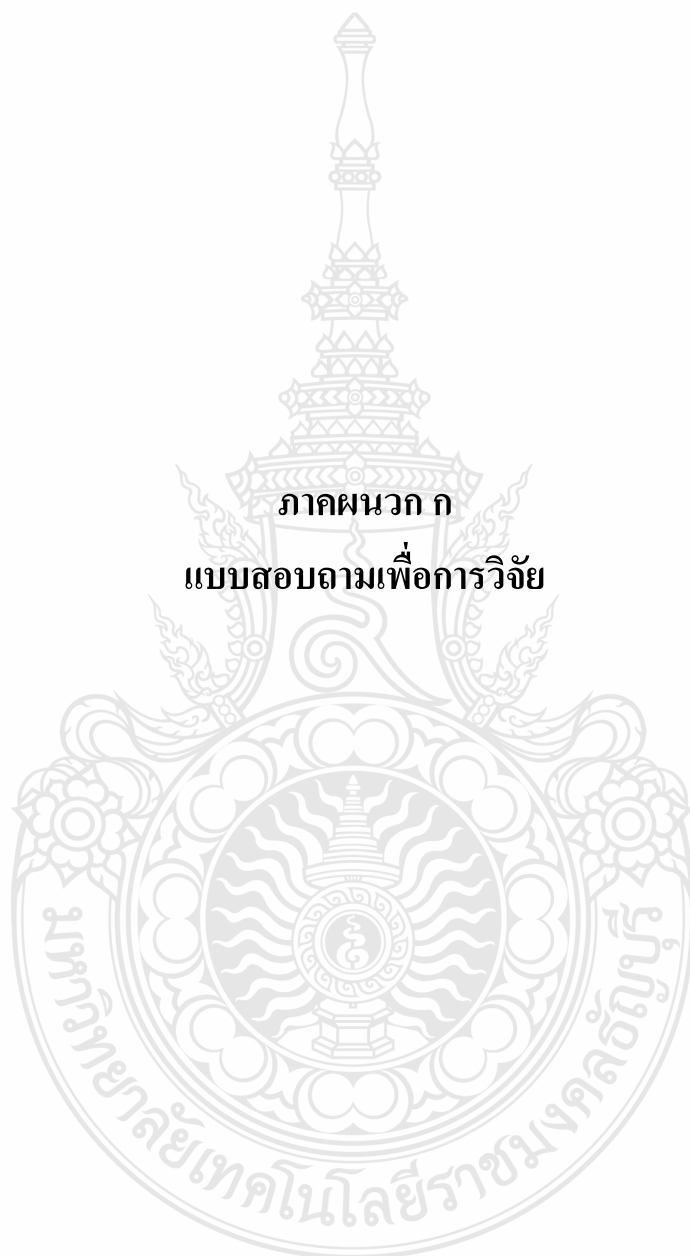
Steers,R.M. (1991).**Organizational effectiveness: A behavioral view.** Santana Monica,
CA:Goodyear.

White, T.R. (1999). “**An Investigation of Gender and Grade – level Differences in
Mutation** ” Dissertation Abstracts international 60 (6): 1896 – A ; Dec .

Woodcock, M. (1989). **Team development manual.** Great Britain :Gower Publishing.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการ
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1
- 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1

2. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 1

3. แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของงานวิชาการในสถานศึกษา

4. คำตอบจากแบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบ แบบสอบถาม ทั้งด้านส่วนตัวและด้านงานแต่ประการใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

บวรลักษณ์ สักดิ์วิไลพร

นักศึกษาริญาโท สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เลขที่แบบสอบถาม

1	2	3
---	---	---

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง

1. เพศ	
☐ ชาย	
☐ หญิง	
2. อายุ	
☐ อายุต่ำกว่า 40 ปี	☐ 4
☐ อายุระหว่าง 40-50 ปี	☐ 5
☐ อายุ 51 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา	
☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	
☐ ปริญญาตรี	☐ 6
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ตำแหน่ง	
☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	
☐ ครูผู้สอน	☐ 7
5. ประสบการณ์ในการทำงาน	
☐ ต่ำกว่า 20 ปี	
☐ 20-30 ปี	☐ 8
☐ 31 ปีขึ้นไป	
6. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่	
☐ ขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 121 คน)	
☐ ขนาดกลาง (นักเรียน 121 – 300 คน)	☐ 9
☐ ขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)	

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาของท่าน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติงานของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่างของแบบสอบถาม

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
0	ร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและโครงการพัฒนา	✓					☐
00	ร่วมคิด และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง			✓			☐

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร และครู ร่วมเป็นกรรมการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและโครงการพัฒนาของสถานศึกษามากที่สุดและร่วมคิดร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1.	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สาระแกนกลางให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น						☐ 10
2.	กำหนดลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร						☐ 11
3.	ร่วมตัดสินใจในงานต่างๆ ของสถานศึกษา						☐ 12
4.	กำหนดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ เสนอแนะเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ						☐ 13
5.	ตรวจสอบคุณภาพของการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา						☐ 14
6.	พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตร การใช้ หลักสูตรสถานศึกษา						☐ 15
7.	มีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็น วิทยากร สอนอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น						☐ 16
8.	จัดระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและ กระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา						☐ 17
9.	เสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการแก่สถานศึกษา						☐ 18
10.	ร่วมประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทาง แก้ไขปัญหาการ เรียน การสอน						☐ 19
11.	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จัดทรัพยากรจากภายนอกเพื่อสนับสนุนดำเนินงาน ของสถานศึกษา						☐ 20
12.	สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ทางเทคโนโลยีมา ใช้ในการเรียนการสอน						☐ 21
13.	บริจาคเงินและวัสดุสิ่งของเพื่อจัดอาหารกลางวัน ให้กับนักเรียน						☐ 22

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
14.	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ต่อ) ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อ พัฒนาระบบ และกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา						☐ 23
15.	ร่วมพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง						☐ 24
16.	สนับสนุนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับ เพื่อนครู						☐ 25
17.	เปิดโอกาสให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนการสอน						☐ 26
18.	ประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนกับหน่วยงาน อื่นในการปรับปรุงและพัฒนา						☐ 27
19.	ประสานงานกับสำนักรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นฐานการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง						☐ 28
20.	ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับประชาชน ทั่วไปและผู้ปกครองนักเรียน						☐ 29
21.	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เสนอแนะการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา ให้มี คุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนอื่น						☐ 30
22.	เสนอโครงการเพื่อของบประมาณประจำปี						☐ 31
23.	สอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของ สถานศึกษา						☐ 32
24.	นิเทศเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนของครูและร่วม เป็นกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน						☐ 33
25.	จัดทุนการศึกษาให้กับนักเรียน						☐ 34
26.	ตรวจสอบการจัดคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา						☐ 35

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
27.	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (ต่อ) ร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนและโครงการพัฒนา						☐ 36
28.	ตรวจสอบการใช้งบประมาณปกติและงบประมาณ พิเศษที่ได้รับจากภายนอก						☐ 37
29.	เป็นกรรมการตรวจสอบกำกับติดตามการใช้จ่ายเงิน ที่ชุมชนได้บริจาคให้กับสถานศึกษา						☐ 38
30.	ความเห็นชอบแผนการใช้จ่ายเงินและงบประมาณของ สถานศึกษา						☐ 39
31.	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประเมินผลหลักสูตรของสถานศึกษาและปรับปรุง การใช้ชื่ออย่างเป็นระบบ						☐ 40
32.	กำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน						☐ 41
33.	รวมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน						☐ 42
34.	ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนด้วย วิธีการที่หลากหลาย						☐ 43
35.	เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของ บุคลากรในสถานศึกษา						☐ 44
36.	ประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพที่เป็นจริง						☐ 45
37.	กำกับติดตามให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตาม แผนการเรียนรู้ที่กำหนด						☐ 46
38.	ร่วมพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาในหลาย รูปแบบ						☐ 47
39.	จัดทำรายงานประเมินผลตนเองและเสนอต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน						☐ 48
40.	ร่วมนำผลการนิเทศมาตรวจสอบข้อบกพร่อง วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไข						☐ 49

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพงานวิชาการในสถานศึกษาของท่าน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับ การดำเนินงานวิชาการ ของสถานศึกษาของท่าน โปรดระบุระดับประสิทธิผลของงาน วิชาการในสถานศึกษาของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ ประสิทธิภาพ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับประสิทธิผลต่อการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับประสิทธิผลต่อการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ระดับประสิทธิผลต่อการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับประสิทธิผลต่อการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ระดับประสิทธิผลต่อการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่างของการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
0	การส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษา		✓				☐
00	พัฒนาบุคลากรให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักสูตร ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	✓					☐

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร และครู ส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษา ในระดับมาก และมีการพัฒนาบุคลากรให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1.	งานด้านการบริหารหลักสูตร วางแผนการใช้หลักสูตร โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของบุคลากรทุกฝ่าย						☐ 50
2.	จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						☐ 51
3.	นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและ บริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม						☐ 52
4.	พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน						☐ 53
5.	การจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับ เศรษฐกิจและท้องถิ่น						☐ 54
6.	มีการนิเทศการใช้หลักสูตร						☐ 55
7.	มีส่วนร่วมในการจัดอบรมสัมมนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้						☐ 56
8.	มีการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						☐ 57
9.	มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร						☐ 58
10.	ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม						☐ 59
11.	งานด้านการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ที่คิดสร้างสรรค์						☐ 60
12.	จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ หลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกการเรียนตาม ความสนใจและความถนัด						☐ 61
13.	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ต่างๆ ได้อย่าง หลากหลายรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่พึงปรารถนาไว้ในทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้						☐ 62

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
14.	งานด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ) จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้						☐ 63
15.	การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด การ เผชิญสถานการณ์แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง						☐ 64
16.	ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ						☐ 65
17.	ร่วมพิจารณาจัดครูเข้าสอนตามชั้น โดยคำนึงถึง ความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสม						☐ 66
18.	มีการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และ สอนเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนดี						☐ 67
19.	ส่งเสริมครู ให้มีการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจาก พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การร่วม กิจกรรม และการทดสอบควบคุมในกระบวนการ เรียนการสอน ตามความเหมาะสม						☐ 68
20.	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม						☐ 69
21.	งานด้านนิเทศภายใน สร้างความเข้าใจให้กับครูเรื่องการนิเทศภายในซึ่งมี จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้ความ ร่วมมือกิจกรรม การนิเทศทางวิชาการ						☐ 70
22.	กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการนิเทศภายในของ สถานศึกษา						☐ 71
23.	แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและวางแผนการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง						☐ 72
24.	สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ให้เห็นความสำคัญ ของการนิเทศภายใน						☐ 73

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
25.	งานด้านการนิเทศภายใน (ต่อ) สำรวจสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการนิเทศภายใน						☐ 74
26.	ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของสถานศึกษา						☐ 75
27.	ดำเนินการนิเทศวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา						☐ 76
28.	ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูหลังจากการผ่านการอบรม หรือศึกษาดูงาน						☐ 77
29.	ให้คำแนะนำการนิเทศ / ปรีกษาทางวิชาการแก่ครูหรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นิเทศ						☐ 78
30.	นำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาต่อไป						☐ 79

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางบวรลักษณ์ ศักดิ์วีไลพร
เกิดเมื่อ 23 เมษายน 2507
สถานที่เกิด ตำบลโคกใหญ่ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน 39/89 หมู่ 10 ตำบลธารเกษม อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

ประวัติการศึกษา

- 2524 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกูล” อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
- 2526 มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
- 2531 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
- 2553 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ประวัติการทำงาน

- 2536 ครูผู้สอนโรงเรียนสารสาสน์พัฒนา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
- 2537 ครูผู้สอนโรงเรียนสารสาสน์ศึกษา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
- 2539 ครูผู้สอนโรงเรียนสารสาสน์พิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
- 2545 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนสารสาสน์วิเทศร่มเกล้า เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
- 2549 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสารสาสน์วิเทศนิมิตใหม่ เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร
- 2551 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสารสาสน์วิเทศรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
- 2553 ครูผู้สอนโรงเรียนเกตุพิชัยวิทยา อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี